

Brüssel, 3. juuni 2026
(OR. en)

9935/26

ECOFIN 710
UEM 197
SOC 301
EMPL 133
COMPET 654
ENV 596
EDUC 193
ENER 302
JAI 695
GENDER 48
JEUN 90
SAN 368
ECB
EIB

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	3. juuni 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 200 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA INVESTEERIMISPANGALE 2026. aasta Euroopa poolaasta kevadpakett

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 200 final.

Lisatud: COM(2026) 200 final

Brüssel, 3.6.2026
COM(2026) 200 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE,
REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA INVESTEERIMISPANGALE**

2026. aasta Euroopa poolaasta kevadpakett

1. SISSEJUHATUS

Suurte geopoliitiliste muutuste ja pingete tingimustes peab EL jätkama konkurentsivõime ja strateegilist autonoomia tugevdamist, et säilitada oma majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet ning ühtekuuluvust. Majanduskeskkonda iseloomustavad sügav geopoliitiline ebakindlus ja üha tihedam üleilmne konkurents, püsivad globaalsed pinged, suurenenud julgeolekuriskid ja kliimamuutuste üha rängem mõju. Energiahindade püsiv volatiilsus ja ülemaailmne tariifitõus põhjustavad jätkuvalt elukalliduse tõusu, pingestavad tarneahelaid ja suurendavad tegevuskulusid ning mõjutavad seejuures eelkõige väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid (VKEd). Selline areng toob ilmseks mitmeid nõrkusi ja süvendab Euroopa pikaajalisi probleeme, mis tulenevad loiust tootlikkuse kasvust ja innovatsioonist. Siiski on EL näidanud üles ka vastupanuvõimet: ta on tulnud toime mitme kriisiga. Ta rakendab ambitsioonikat konkurentsivõime tegevuskava ning teeb edusamme digiinnovatsiooni, süsinikuheite vähendamise eesmärkide ja majandusjulgeoleku alal.

2026. aasta Euroopa poolaasta kevadpaketi eesmärk on tegutseda koordineeritult, tuginedes ELi tugevatele külgedele, et suurendada konkurentsivõimet, tagada strateegiline autonoomia, suurendada vastupanuvõimet ja parandada valmisolekut ning samal ajal säilitada riikide rahanduse jätkusuutlikkus. Konkurentsivõime kompass¹ jääb Euroopa poolaasta käesoleva tsükli suunavaks raamistikuks. See tugineb ühtse turu hiigelpotentsiaalile, soodustab makromajanduslikku ja eelarvestabiilsust ning viib struktuurireformid ja investeeringud vastavusse ELi strateegiliste prioriteetidega, milleks on innovatsioonilõhe kaotamine, majanduse süsinikuheite ja strateegilise sõltuvuse vähendamine, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamine, sotsiaalse õigluse ja ühtekuuluvuse tagamine ning ärikeskkonna lihtsustamine. Ühtlasi on need tegevuskava „Üks Euroopa, üks turg“ peamised eesmärgid, mille kiire rakendamine on endiselt väga oluline. EL püüab neid eesmäärke saavutada ja pidada samal ajal oma lubadust rakendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast ja täita ÜRO kestliku arengu eesmäärke.

2026. aasta Euroopa poolaasta loob tervikliku raamistiku, mis võimaldab viia riiklikud ja piirkondlikud reformid ja investeeringud vastavusse ELi prioriteetidega. Tuginedes taaste- ja vastupidavusrahastu abil tehtud edusammudele, mis on aidanud kiirendada reformide ja investeeringute rakendamist, ning ühtekuuluvuspoliitika vahehindamisele, kujutab 2026. aasta Euroopa poolaasta endast üht olulisemat analüütilist alustala, mis võimaldab välja selgitada ja prioriseerida väga erinevate poliitikavaldkondade reformi- ja investeerimisvajadusi, sealhulgas majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ebavõrdsuse tasandamise meetmeid. Seda analüüsi arvesse võttes peavad EL, liikmesriigid ja muud sidusrühmad koordineerima investeeringuid ja reforme, et parandada ELi majandusjulgeolekut ja tugevdada ühiste konkurentsivõime prioriteetide raames üleliidulisi strateegilisi väärtusahelaid. Käesolevas kevadpakettis asetab komisjon suurt rõhku 2025. aasta riigipõhiste soovitude tervikpaketi rakendamisel tehtud

¹ [ELi konkurentsivõime kompass](#) (COM(2025) 30 final).

edusammude hindamisele. Tagatakse sidusus ja koostoime Euroopa poolaasta ja muude juhtimisraamistike, näiteks digikümnendi raamistiku ja ÜPP soovitude vahel.

Komisjon kutsub Euroopa Ülemkogu üles komisjoni 2026. aasta riigipõhiste soovitude ettepanekuid heaks kiitma ja ELi nõukogu neid soovitusi vastu võtma. Samuti kutsub komisjon kõiki liikmesriike rakendama riigipõhiseid soovitusi täielikult ja aegsasti ning tihedas dialoogis sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude sidusrühmadega.

2. PEAMISED POLIITILISED VÄLJAKUTSED JA SOOVITUSED

Esilekerkivatele ohtudele reageerimine

Energiakriisiga toimetulek

Praeguse energiakriisi keskmes on fossiilkütused ning see asjaolu on toonud esile tungiva vajaduse Euroopa otsustavate vastusammude järele, et tagada puhas, kodumaine ja taskukohane energia ja energiavarustuskindlus ning kaitsta ELi tööstuse konkurentsivõimet. Energiapööre on endiselt kõige tulemuslikum strateegia, et saavutada Euroopa strateegiline autonoomia, tugevdada vastupidavust, alandada struktuurselt energiahindu ning tarnida puhast, külluslikku ja omamaist energiat, mida tuleviku majandus vajab. Kava „REPowerEU“, mis käivitati 2022. aasta mais vastuseks Venemaa täieulatuslikule sissetungile Ukrainasse, on juba näidanud, et ühismeetmed võivad tulemuslikult vähendada energianõudlust ja -importi, stabiliseerida energiaturge, tugevdada vastupidavust ja hoogustada elektrifitseerimist. Tänu energiainvesteeringutele, mida toetatakse mitmest ELi fondist, on ELil varasemast märkimisväärselt paremad võimalused energiaturu volatiilsusele vastu seista. Eelkõige on Euroopa ühendamise rahastu aidanud rahastada elutähtsat piiriülest energiataristut, tugevdades sealäbi võrkudevahelisi ühendusi ning toetades integreeritud ja kestliku Euroopa energiaturu ja tõelise energialiidu arendamist.

ELi algatuse „AccelerateEU“² kaudu on komisjon teinud ettepaneku koordineeritud lähenemisviisi kohta, mis võimaldaks pakkuda kohest leevendust vähekaitstud leibkondadele ja ettevõtetele, kes seisavad silmitsi energiahindade järsu tõusuga, ning muuta energiasüsteem vastupidavamaks. Varustuskindluse tagamiseks on vaja ELi tasemel tihedamat koordineerimist, sealhulgas selleks, et gaasihoidlaid talveks taastäita ja naftavarusid ühiselt vabastada. Sama tähtis on tagada kriitilise tähtsusega kütuste, näiteks reaktiivkütuse ja diislikütuse kättesaadavus ning vältida häireid piiriüleses transpordis ja ühtsel turul. Samal ajal peavad liikmesriigid tagama, et erakorralised meetmed, mida võetakse selleks, et vähendada energiakriisi majanduslikku ja sotsiaalset mõju kodumajapidamistele ja ettevõtjatele, on ajutised, suunatud, õigeaegsed, proportsionaalsed, eelarveliselt kestlikud ja ei suurenda nõudlust fossiilkütuste järele.

² [AccelerateEU](#) (COM(2026) 370 final).

Lähis-Ida kriisi riigiabi ajutise raamistikuga³ võttis komisjon vastu ajutised sihtreeglid selleks, et hõlbustada enim mõjutatud majandussektorite toetamist. Lisaks peab EL kiirendama energiapööret, et jätkuvalt vähendada oma sõltuvust fossiilkütustest – see on ainus viis, kuidas tagada meie tegelik energiasõltumatus. EL, liikmesriigid, tööstus ja kõik muud asjakohased sidusrühmad peavad ühendama oma jõud, et parandada kõikjal Euroopas energiataristut, sealhulgas Euroopa võrgupaketis ette nähtud nn energiakiirteede edendamise kaudu. Tulevases elektrifitseerimise tegevuskavas nähakse ette ambitsioonikas elektrifitseerimiseesmärk ja meetmed tökete kõrvaldamiseks tööstus-, transpordi- ja ehitussektoris. Komisjon esitab ka seadusandliku ettepaneku võrgutasude ja maksustamise kohta, millega tagatakse muu hulgas, et elektrit maksustatakse vähem kui maagaasi. Komisjon koordineerib ELi õppust (AccelerateEU investeerimispeatükk), et aidata liikmesriikidel olemasolevaid ELi rahalisi vahendeid maksimaalselt ära kasutada ja ümber jaotada, nt ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, kui see on teostatav ning kooskõlas liikmesriikide ja piirkondade eelistustega. Samal ajal toetab ringmajanduse õigusakt tööstust esmaste fossiilmaterjalide asendamisel ringluspõhiste ja bioressursipõhiste materjalidega. Need jõupingutused peaksid käima käsikäs kava „REPowerEU“ ja riigipõhiste energiaalaste soovitude kiirendatud ja täieulatusliku rakendamisega, et pakkuda puhast ja taskukohast energiat ja ringluspõhiseid lahendusi, suurendada energiajulgeolekut ja tugevdada võimet pidada vastu välistele hinnašokkidele. Samuti peaks see olema kooskõlas muude algatustega, nagu tegevuskava „RESourceEU“, mis takistab ELi liigse toorainesõltuvuse kasutamist ELi vastu.

Majandusjulgeoleku tugevdamine

Püsivate geopoliitiliste pingete, tarneahela haavatavuse ja strateegiliste sõltuvuste tingimustes on majandusjulgeolek ELi jaoks endiselt üks pakilisi prioriteete. Liikmesriikidel on jätkuvalt ees riske, mis tulenevad strateegilisest sõltuvusest, eelkõige energia, kriitilise toorme, väetiste ja peamiste tehnoloogiate valdkonnas, mis tekitavad majanduses hinnavolatiilsust, toidujulgeoleku riske, häireid ja välissurvet. Kuigi energiaallikate mitmekesistamisel, sõltuvuse vähendamisel üksikutest tarnijatest ja puhtale energiale ülemineku ja digiülemineku kiirendamisel on tehtud edusamme, esineb endiselt probleeme. Energiamahukad tööstusharud on kõrgete energiahindade suhtes endiselt haavatavad ning viivitused taastuenergia kasutuselevõtul, võrgu vastupidavuse parandamisel ja salvestusse tehtavates investeeringutes pärsivad pikaajalist energiajulgeolekut. Sõltuvus kriitilistest toormetest, mis on sageli koondunud ELi-välisesse tarnijatesse, seab ohtu strateegilised sektorid, mis on digipöörde ja puhtale energiale ülemineku jaoks esmatähtsad, ning toob esile ringmajanduse edendamise, omamaise tootmise ja tarneahela mitmekesistamise vajalikkuse. Et tugevdada majandusjulgeolekut, peavad liikmesriigid süvendama ühtse turu integratsiooni, kiirendama strateegilisi investeeringuid puhta tehnoloogia tootmisvõimsusesse, tehnoloogiasuveräänsusesse ja küberturvalisusse, taristu vastupidavusse ja kriisivalmidusse. Kavandatavas tööstuse kiirendamise määruses on seatud eesmärgiks edendada

³ Komisjoni teatis „Lähis-Ida kriisi riigiabi ajutine raamistik“ (ELT C, C/2026/2593, 5.5.2026; ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2593/oj>).

Euroopa majandusjulgeolekut, tugevdades olulisemates sektoritest tööstussuutlikkust, ja jätkata samal ajal üleminekut vähese süsinikuheitega tootmisele.

ELi kaitsevalmiduse suurendamine

Liikmesriigid jätkavad oma kaitsevalmiduse ja kaitsevõime tugevdamist, nagu on nõutud 2025. aasta riigipõhistes soovituses. Liikmesriigid on oma kaitsevalmiduse ja kaitsevõime tugevdamisel teinud edusamme, eelkõige tänu aastateks 2025–2028 ette nähtud täiendavale eelarvepoliitilisele manööverdamisruumile, mis moodustab kuni 1,5 % SKPst ja mis on seotud riigi vabastusklausli aktiveerimisega 17 liikmesriigis. Neid jõupingutusi tuleks jätkata, eriti investeeringute kaudu tootmisvõimsuse suurendamisse ja moderniseerimisse, et vastata nõudluse suurele kasvule. Jätkata tuleb ühishankealgatusi, mis pakuvad tööstusele nõudluse nähtavust, vähendavad turukillustatust ja võivad vähendada ühikukulusid. Nendes valdkondades on vaja teha edusamme ja see on kooskõlas ka Euroopa Komisjoni 2030. aasta ELi kaitsevalmiduse eesmärkidega. Selleks antakse Euroopa julgeolekumeetmete rahastamisvahendi (SAFE) algatuse kaudu kuni 150 miljardit eurot konkurentsivõimelise hinna ja pika tähtajaga laene liikmesriikidele, kes taotleavad rahalist abi kaitsevõimealaste hangete jaoks. 19 riiklikust kaitseinvesteeringute kavast, mille liikmesriigid on esitanud SAFE-rahastamisvahendi laenude taotlemiseks, on komisjon juba heaks kiitnud 18 ja nende kaudu antakse 130 miljardit eurot rahalist toetust. Lisaks on ühtekuuluvuspoliitika vahehindamise raames suunatud 11,9 miljardit eurot ümber kaitseotstarbelisteks ja kahesuguse kasutusega investeeringuteks. Tulevikku vaadates on hädasti vaja püsivaid ja pikaajalisi investeeringuid elanikkonna valmisolekusse, sealhulgas selleks, et täiustada riiklikku küberturvalisust ja kosmosevara, mis on kaitsevalmiduse strateegiline tegur. Seda vajadust toonitavad veelgi arengud idapoolsetes piirkondades, mis piirnevad Venemaa, Valgevene ja Ukrainaga.

Makromajandusliku stabiilsuse säilitamine

Liikmesriigid peavad keskpikas perspektiivis säilitama riigi rahanduse jätkusuutlikkuse ja samas rahuldama konkureerivaid vajadusi riigi rahastuse järele. Liikmesriikides valitseb üha suurem nõudlus avaliku sektori kulutuste järele, mis on tingitud tungivast vajadusest suurendada kaitsekulutusi ja tugevdada konkurentsivõimet, seistes samal ajal silmitsi demograafiliste muutustega⁴ seotud pikaajaliste eelarvekulude ja kliimamuutuste mõjust tingitud kulude kasvuga niigi juba suure valitsemissektori võla tingimustes. Samal ajal on ELi väliskeskkond muutunud ebakindlamaks, mis muudab liikmesriikide ja ELi jaoks majanduse ja poliitikakujunduse probleemid veelgi keerukamaks. Euroopa poolaasta raames on komisjon hinnanud seda, kuidas liikmesriigid on täitnud nõudeid, mis tulenevad Euroopa majanduse juhtimise raamistikust, mis omakorda põhineb liikmesriikide keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavadel (vt tekstikast 1).

⁴ [Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Demograafilised muutused Euroopas: poliitikavahendid“.](#)

Meetmete puhul, millega tugevdatakse Euroopa energiasüsteemi struktuurset vastupanuvõimet ja kiirendatakse fossiilkütuste kasutamisest loobumist, võib olla kasu eelarveraamistiku pakutavast paindlikkusest. Selleks et säilitada Euroopa pikaajaline energiajulgeolek ja leevendada Lähis-Ida konfliktiga seotud majanduslikke tagajärgi, seisavad liikmesriigid lühikeses perspektiivis silmitsi oluliste eelarvekuludega. Liikmesriikide taotluse korral võiks kaitsekulutuste puhul praeguse riikliku vabastusklausli kohaldamisala laiendada, et võtta arvesse alates 2026. aasta veebruarist võetud meetmeid, mille eesmärk on vähendada sõltuvust imporditud fossiilkütustest ning aidata seeläbi kaasa Euroopa julgeolekule ja kaitsele. Kaaluda võiks näiteks järgmisi meetmeid: kodumajapidamiste ja ettevõtete toetamine, et vähendada nende sõltuvust fossiilkütustest ja edendada süsinikuheite vähendamist, meetmed, millega kiirendatakse lõppkasutussektorite elektrifitseerimist, investeeringud elektrivõrkudesse, elektrienergia salvestamine (nt akud), energia säästmine ja puhaste energiaallikate võimsuse suurendamine.

Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaitsemeetmed jääksid täies ulatuses kehtima. Praegu riikide vabastusklausli kohasele paindlikkusele seatud ülempiir, mis võimaldab lisakulusid kuni 1,5 % ulatuses SKPst, jääb jõusse. Ehk et kuigi paindlikkuse kohaldamisala võib olla laiendatud, jääb oht riigi rahanduse jätkusuutlikkusele piiratuks. Kehtiva ülempiiri (1,5 % SKPst) sees kohaldataks energiatoetusmeetmete suhtes ajavahemikul 2026–2028⁵ spetsiifilist ülempiiri, mis on iga-aastaselt 0,3 % SKPst ja kumulatiivselt samal ajavahemikul 0,6 % SKPst. Need ülempiirid on kooskõlas eesmärgiga käsitleda vältimatuid lühiajalisi eelarvekuluseid ning tagada tasakaal energiaga seotud toetuste jaoks ette nähtud paindlikkuse ja kaitsekulutuste jaoks ette nähtud paindlikkuse vahel. Ülempiiri ületamise korral rakendatakse tavapäraselt eelarveraamistiku kohast nõuetele vastavuse hindamist. Liikmesriigid peaksid kasutama kuni 2028. aastani jäävat aega selleks, et teha vajalikud eelarvekohandused, et tulevikus oleks võimalik arvestada suuremate kaitsekulutustega.

Liikmesriikidel on võimalus taotleda oma kehtiva riikliku vabastusklausli kohaldamisala laiendamist esseisvate kuude jooksul. Liikmesriigid, kes ei ole veel kaitsevaldkonna jaoks riigi vabastusklausli aktiveerimist taotlenud, võivad seda teha igal ajal. Komisjon hindab kõiki saadud taotlusi tagamaks, et klausli pikendamine või aktiveerimine ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Komisjon selgitab liikmesriikidele õigel ajal menetlus- ja tegevusnõudeid, sealhulgas neid, mis puudutavad liikmesriikide poolt piisavalt üksikasjalike andmete ja teabe esitamist, et jälgida ja hinnata Euroopa energiasüsteemi struktuurse vastupanuvõime tugevdamiseks ja fossiilkütuste kasutamisest loobumise kiirendamiseks esitatud meetmete rahastamiskõlblikkust ning teha eelarvejärelvalvet.

⁵ Võrdse kohtlemise tagamiseks võiks liikmesriikidele, kes võivad juba olla riikide vabastusklausli kohase paindlikkuse täielikult ära kasutanud selleks, et suurendada kaitsekulutusi, võimaldada ajutist ja piiratud täiendavat paindlikkust samadel tingimustel, sealhulgas tingimus, et riigi rahanduse jätkusuutlikkusega seotud üldised riskid jäävad piiratuks.

Viimase aasta jooksul on makromajandusliku haavatavuse dünaamika olnud liikmesriigiti erinev, mõnel juhul vähenenud, samal ajal kui ebakindlus on viimasel ajal suurenenud. Mõni liikmesriik seisab makromajandusliku stabiilsuse osas silmitsi eriomaste probleemidega, millel on mõnel juhul ka piiriülene mõju ja mis seetõttu valmistavad muret euroalale ja ELile tervikuna. Komisjon on makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames tuvastanud makromajanduslikku tasakaalustamatust või ülemäärast tasakaalustamatust neljas liikmesriigis (vt tekstikast 2 ja 4. liide).

Tekstikast 1. Eelarvejärelevalve stabiilsuse ja kasvu pakti alusel

2026. aasta kevadel hõlmab komisjoni hinnang selle kohta, kuidas liikmesriigid järgivad asjakohaseid nõukogu soovitusi, nii 2025. kui ka 2026. aastat. 2026. aasta hinnangule, mis põhineb komisjoni 2026. aasta kevadprognoosil, järgneb üks hindamine sügisel ja veel üks hindamine 2027. aasta kevadel, mis põhineb 2026. aasta eelarve täitmise andmetel. Komisjonipoolsel hindamisel võrreldakse peamiselt eelarve täitmise andmeid ja komisjoni netokulude kasvu prognoose⁶ nõukogu soovitatud netokulude maksimaalse kasvumääraga (vt 5. liide ja eelarvestatistika tabelid⁷). Liikmesriikide puhul, kellel aktiveeriti⁸ kaitsekulutuste jaoks riigi vabastusklausel,⁹ võetakse nõuetele vastavuse hindamisel seda paindlikkust arvesse¹⁰.

Kümne liikmesriigi puhul, kelle suhtes toimub praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus,¹¹ hindas komisjon meetmeid, mis võeti vastuseks ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames esitatud nõukogu soovitudele. Malta puhul soovitab komisjon täna nõukogul ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus lõpetada, kuna valitsemissektori eelarvepuudujääki vähendati 2025. aastal – enne nõukogu kehtestatud tähtaega – edukalt alla 3 % SKPst ning prognooside kohaselt jääb see 2026. ja 2027. aastal alla 3 % SKPst. Samal ajal märgib komisjon, et Malta netokulude kasv ületab nii 2025. kui ka 2026. aastal nõukogu soovitatud ülemäärased, kusjuures vastavad kumulatiivsed kõrvalekalded on üle 0,6 % SKPst. Ülejäänud üheksa liikmesriigi puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust (Belgia, Prantsusmaa, Ungari, Itaalia, Austria, Poola, Rumeenia, Slovakkia ja Soome), leiab komisjon, olles võtnud vajaduse korral arvesse riikide vabastusklausli kohast

⁶ Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

⁷ Eelarvestatistika tabelid, milles esitatakse liikmesriikide eelarvepoliitika hindamiseks vajalikud taustandmed (SWD(2026) 200 final, Brüssel, 3.6.2026).

⁸ Praeguseks on nõukogu aktiveerinud kaitsekulutuste jaoks riikide vabastusklausli 17 liikmesriigi puhul (Belgia, Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Horvaatia, Läti, Leedu, Ungari, Austria, Poola, Portugal, Sloveenia, Slovakkia ja Soome). Hispaania kohta võttis komisjon 22. mail 2026 vastu nõukogule suunatud soovitude aktiveerida kaitsekulutuste jaoks riigi vabastusklausel; see ootab praegu nõukogus vastuvõtmist.

⁹ Suuremate kaitsekulutuste jaoks ette nähtud riikide vabastusklausel tagab aastatel 2025–2028 piiratud ja ajutise paindlikkuse, mis moodustab baasaastaga võrreldes kuni 1,5 % SKPst.

¹⁰ Nende liikmesriikide puhul keskendutakse hindamisel kumulatiivsele võrdlusele ja kontrollitakse, kas mis tahes positiivne kõrvalekalle soovitatud ülemääradest on seletatav kaitsekulutuste vastava suurenemisega. Riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkus kaitsevaldkonnas on ainus paindlikkus, mida komisjon 2026. aasta kevadel oma hinnangus arvesse võttis.

¹¹ Belgia, Prantsusmaa, Itaalia, Ungari, Malta, Austria, Poola, Rumeenia, Slovakkia ja Soome.

paindlikkust, et praeguses etapis on võetud tulemuslikke meetmeid ja menetlus tuleks peatada. **Itaalia** puhul ületas netokulude kasv 2025. aastal soovitatud ülemmäärasid. Kumulatiivselt ületas netokulude kasv aastatel 2024–2025 soovitatud ülemmäärasid siiski vaid vähesel määral ning prognooside kohaselt korrigeerib Itaalia ülemäärase eelarvepuudujäägi 2026. aastal nõukogu kehtestatud tähtaega¹² järgides. Samal ajal esineb **Prantsusmaal** komisjoni hinnangu kohaselt oht, et 2026. aastal ületatakse soovitusel kohast netokulude aastast kasvumäära vähesel määral, samas kui prognooside kohaselt vastab soovitusel kumulatiivne kasvumäär. Hinnangute kohaselt esineb **Ungaris** 2026. aastal olulise mittevastavuse oht. Seetõttu võib praeguste prognooside kohaselt olla vaja võetud meetmete üldist hindamist hilisemas etapis. Kui need hindamised osutavad tulemuslike meetmete puudumisele, võib see nõuda ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tõhustamist¹³. Komisjon rõhutab ka, et **Rumeenia** eelarveolukord on endiselt habras, kusjuures 2025. aasta eelarvepuudujääk oli liidu suurim ning riigis esinevad olulised rakendamise seotud riskid, mis eeldavad tugevat ja pidevat fookust eelarve konsolideerimisele 2026. aastal ja sellele järgnevatel aastatel.

Nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust ei toimu, hindas komisjon keskpika perioodi kavade rakendamisel tehtud edusamme ja asjaomaste nõukogu soovitusel järgimist. 2025. aastal ja vajaduse korral pärast riikide vabastusklauslist tuleneva paindlikkuse arvessevõtmist hinnati neid riike järgmiselt:

- **Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Läti ja Rootsi** on hinnangu kohaselt **nõuded täitnud**, kuna nende netokulude kasv on alla nõukogu soovitatud ülemmäära või kumulatiivne kõrvalekalle on jäänud riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkuse piiresse.
- **Iirimaa, Küpros ja Portugal** loetakse olevat **täitnud oma stabiilsuse ja kasvu paktist tulenevad eelarvepoliitilised kohustused** tänu asjaolule, et nende eelarvepositsioon on ülejäägis, mis aitab kaasa nende valitsemissektori võla ja SKP suhte vähendamisele. Samal ajal märgib komisjon, et Portugal ületab netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ning Küpros ja Iirimaa ületavad netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära oluliselt.
- **Leedu ja Sloveenia** puhul hinnatakse, et nad **ei vasta nõuetele**, sest nende netokulude kasv ületab nõukogu soovitatud ülemmäära, aga vastav kõrvalekalle jääb (kumulatiivselt) alla piirmäära, milleks on 0,6 % SKPst. Siiski märgib komisjon, et Leedu puhul on valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võlg prognooside kohaselt allpool vastavaid võrdlustasemeid, milleks on 3 % ja 60 % SKPst.
- **Luksemburgi, Madalmaade, Bulgaaria ja Horvaatia** puhul hinnatakse, et neil on soovitatud netokulude ülemmäära suhtes **oluline mittevastavus**, kuna nende vastav kõrvalekalle ületab piirmäärasid, mis on vastavalt 0,3 % SKPst aastases võrdluses ja/või 0,6 % kumulatiivselt. Samal ajal märgib komisjon, et Luksemburgi ja Madalmaade

¹² Eurostati andmete põhjal vähenes Itaalia valitsemissektori eelarve puudujääk 3,4 %-lt SKPst 2024. aastal 3,1 %-le SKPst 2025. aastal. 2026. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon puudujäägiks nii 2026. kui ka 2027. aastal 2,9 % SKPst.

¹³ Praeguses etapis puuduvad 2026. aasta eelarve täitmise andmed ja menetluse kiirendamist on võimalik kaaluda üksnes hilisemas etapis, kui komisjoni prognoosis hinnatud netokulude kasvu ja soovitatud korrigeeriva netokulude kava võrdlemisel (võttes vajaduse korral arvesse kaitsekulutuste paindlikkust riigipõhise vabastusklausli alusel) ilmneb eriti ulatuslik mittevastavus.

valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg jäävad 2025. aastal alla kontrollväärtuste, mis on vastavalt 3 % ja 60 % SKPst.

2026. aastal ja taas kord vajaduse korral pärast riikide vabastusklauslist tuleneva paindlikkuse arvessevõtmist hinnati neid riike järgmiselt:

- **Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Iirimaa, Kreeka ja Läti täidavad** prognooside kohaselt **nõuded**, kuna nende netokulude kasv on alla nõukogu soovitatud ülemmäära või kumulatiivne kõrvalekalle jääb riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkuse piiresse.
- 2025. aasta seisuga **täidavad Küpros ja Portugal prognooside kohaselt oma stabiilsuse ja kasvu paktist tulenevad eelarvepoliitilised kohustused** tänu asjaolule, et nende eelarvepositsioon püsib 2026. aastal prognooside kohaselt ülejäägis või tasakaalu lähedal. Samal ajal märgib komisjon, et Portugalil on oht ületada netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ning Küprosel on oht ületada netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära oluliselt.
- **Hispaanial, Luksemburgil ja Madalmaadel esineb mittevastavuse oht.** Luksemburgi ja Madalmaade puhul märgib komisjon siiski, et valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võlg jääb prognooside kohaselt 2026. aastal vastavalt alla 3 % SKPst ja alla 60 % SKPst.
- Hinnangute kohaselt esineb **Leedus ja Sloveenias**, nagu ka 2025. aastal **Bulgaarias ja Horvaatias**, 2026. aastal **olulise mittevastavuse oht**. Siiski märgib komisjon, et Leedu ja Horvaatia valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võlg jäävad prognooside kohaselt alla vastavate võrdlustasemete, milleks on 3 % ja 60 % SKPst. Viimaks kui Slovenia puhul leiab 2026. aasta eelarve täitmise andmetel põhinev oluline mittevastavus kinnitust, võib see tingida tema kohta võlakriteeriumi täitmise hindamiseks ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande esitamise.
- **Rootsis** esineb 2026. aastal hinnangu kohaselt **oht, et soovitusel kohast netokulude aastast kasvumäära ületatakse oluliselt**, samas kui prognooside kohaselt **vastab soovitusel kumulatiivne kasvumäär**. Siiski märgib komisjon, et Rootsi valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võlg jäävad prognooside kohaselt alla vastavate võrdlustasemete, milleks on 3 % ja 60 % SKPst.

Keskpika perioodi kavade rakendamise hindamisel võttis komisjon arvesse ka vastavate eelarve kohandamise perioodide pikendamise aluseks olevaid investeeringuid ja reforme. See puudutab kaheksat liikmesriiki¹⁴, kelle puhul pikendati eelarve kohandamise periood nendes kavades neljalt aastalt seitsmele aastale. Nende liikmesriikide puhul hindas komisjon nende reformide ja investeeringute põhitappide rakendamist, võttes arvesse iga-aastastes eduaruannetes esitatud teavet. Seda hinnangut arvesse võttes leiab komisjon, et üldiselt on kõik asjaomased liikmesriigid oma reformide ja investeeringutega seotud kohustused rahuldavalt täitnud (vt 5. liide).

¹⁴ Belgia, Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Austria, Rumeenia ja Soome.

Samuti hindas komisjon eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmist viies liikmesriigis¹⁵, et otsustada, kas on põhjust soovitada nõukogule uusi otsuseid ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta. Hinnangust järeldub, et Saksamaa, Eesti ja Sloveenia suhtes ei ole praeguses etapis põhjust algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust. Läti puhul hinnati eelarvepuudujäägi kriteerium üldiselt täidetuks. Seevastu **Bulgaaria** puhul kaalub komisjon, võttes arvesse tema aruande kohta esitatud majandus- ja rahanduskomitee arvamust, ettepaneku tegemist ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseks.

Arvestades hiljutist arengut, mis on toimunud energiaturgudel alates sõja puhkemisest Lähis-Idas 2026. aasta veebruaris, on paljud liikmesriigid võtnud eelarvepoliitilisi meetmeid, et leevendada kõrgete energiahindade sotsiaalset ja majanduslikku mõju kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosis on selliste uute meetmete eelarvekulu ELi kui terviku jaoks 2026. aastal 14,5 miljardit eurot (0,07 % ELi SKPst). Selles hinnangus eeldatakse, et meetmed lõppevad aegumiskuupäevadel, mis on ette nähtud vastavates seadustes prognoosi lõpptähtpäeva seisuga. Kui neid meetmeid pikendatakse 2026. aasta lõpuni, suureneksid nende eelarvekulud 2026. aastal 38,6 miljardi euronit (0,2 % ELi SKPst). Kolm neljandikku toetusest kulutatakse mittesihotstarbeliselt, ülejäänud veerand on suunatud vähekaitstud leibkondadele või energiamahukatele ettevõtetele. Peale selle vastab rohkem kui kaks kolmandikku hinnangulisest eelarvekulust meetmetele, mille eesmärk on otseselt mõjutada energiatarbimise piirkulu, näiteks aktsiisimaksude vähendamisele. Ülejäänud kolmandik vastab meetmetele, millega antakse kodumajapidamistele ajutist sissetulekutoetust või ettevõtetele (hinnavälist) hüvitist.

Tekstikast 2. Makromajanduslik tasakaalustamatus liikmesriikides

Komisjon on hinnanud makromajandusliku tasakaalustamatuse olemasolu seitsmes liikmesriigis, mis valiti 2026. aasta häiremehhanismi aruandes välja põhjalikuks analüüsiks. Kõigis neis liikmesriikides tuvastati makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames eelmise järelevalvetsükli käigus tasakaalustamatus või ülemäärane tasakaalustamatus. Nagu kahe eelmise makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse aastatsükli puhul, nii ka 2026. aasta põhjalikud analüüsid esitati enne kevadpaketi avaldamist liikmesriikidele, et enne riigipõhiste soovitude sõnastamist oleks võimalik pidada nõukogu komiteedes põhjalikumaid mitmepoolseid arutelusid¹⁶.

Tasakaalustamatuse liigitus põhineb kolmel kriteeriumil: i) tasakaalustamatuse ulatus, ii) selle areng ja väljavaated ning iii) seotud poliitikameetmed. Neid kriteeriume võetakse arvesse makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse tulevikku suunatud vaates, mida on kasutatud alates majanduse juhtimise paketi läbivaatamisest, mis viidi lõpule aastal 2024. Konkreetsemalt tähendab tulevikku suunatus seda, et need kolm kriteeriumi jäävad endiselt

¹⁵ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 alusel koostatud komisjoni aruanne (3.6.2026, COM(2026) 302 final). Liikmesriikidest, kelle suhtes praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust ei kohaldata, ületas valitsemissektori koguvõla suhe 2025. aasta lõpus kontrollväärtust Saksamaal, Kreekas, Hispaanias, Portugalis ja Sloveenias. Nende liikmesriikide puhul hinnatakse, et võla suhe väheneb piisavalt ja läheneb kontrollväärtusele rahuldavas tempos. Seetõttu ei olnud ühegi liikmesriigi puhul vaja võlakriteeriumi täitmist ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohases aruandes täiendavalt kontrollida.

¹⁶ SWD(2026) 137–143. Seitset põhjalikku analüüsi jagati liikmesriikidega nõukogu majanduspoliitika komitee ja selle LIME töörühma kaudu kahes osas: üks aprilli keskel (Madalmaad, Rumeenia, Rootsi) ja teine mai alguses (Kreeka, Ungari, Itaalia, Slovakkia). Need avaldatakse ka sarjas „[European Economy Institutional Papers](#)“.

kehtima, kuid suuremat rõhku pannakse tasakaalustamatuse arengule ja väljavaadetele ning sellele, milliseid poliitilisi vastusamme on liikmesriikide ametiasutused tasakaalustamatuse ja sellest tulenevate riskide ületamiseks astunud.

Viimase aasta jooksul on haavatavuse dünaamika olnud liikmesriigiti erinev, kuid on mitmel juhul vähenenud, samal ajal kui ebakindlus on viimasel ajal suurenenud. Inflatsioon on enamikus euroalast ja ELi jätkanud langust, ehkki erinevas tempos, jooksevkontode seis on paranenud ja mitmel juhul on kõrge võlatase langenud, pangandussektor aga on püsinud heas seisus. Seevastu eluasemehindade tõus on mitmes riigis kiirenenud. Kõigest sellest hoolimata lõpeb makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse rakendamise aastatsükkel suurema ebakindluse tingimustes, kuna konflikt Lähis-Idas on tekitanud muret energiahindade pärast, toonud kaasa kõrgema ja volatiilsema inflatsiooni, rangemad rahastamistingimused ja aeglasema majanduskasvu. Üha keerulisem on prognoosida, kuidas riskid arenevad ja kuidas need mõjutavad ELi, euroala ja üksikute liikmesriikide makromajanduslikku stabiilsust.

Komisjon on teinud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames mitu otsust. Mõnes liikmesriigis, mille kohta koostati põhjalik analüüs, on haavatavus hakanud vähenema ning mõnel juhul on see viinud selleni, et makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluses raames on järeldatud, et tasakaalustamatust ei esine. Teistes liikmesriikides, mille kohta koostati põhjalik analüüs, on aga asjaomased probleemid püsima jäänud. Eelkõige järeldati järgmist.

- Kreeka puhul leiti hinnangus, et tasakaalustamatust enam ei esine. Valitsemissektori võla ja välisvõlga seotud haavatavus on viimastel aastatel tänu SKP stabiilsele kasvule vähenenud ning eelarveülejäak aitab valitsemissektori võlga veelgi vähendada; pankade viivislaenu on vähenenud ja bilansid on paranenud; jooksevkonto puudujääk on endiselt suur, kuid selle soodne rahastamine leevendab välispositsiooni jätkusuutlikkuse riske; Kreeka on rakendanud asjakohaseid reforme, et vähendada oma pikaajalist haavatavust.
- Madalmaade puhul leiti hinnangus, et tasakaalustamatust enam ei esine. Aastate jooksul on esinenud kodumajapidamiste suure võlakoormuse, eluasemeturu ja jooksevkonto suure ülejäägiga seotud haavatavust, kuid see on viimasel ajal vähenenud.
- Rootsi puhul leiti hinnangus, et tasakaalustamatust enam ei esine. Kinnisvaraturu ja erasektori kõrge võlatasemega seotud haavatavus püsib, kuid selle ulatus on viimasel ajal vähenenud.
- Itaalias esineb jätkuvalt tasakaalustamatust, kuna valitsemissektori suure võla ja tootlikkuse nõrga kasvuga seotud haavatavus, millel on piiriülene mõju, püsib ning majanduskasvu soodustavate reformide ja investeringute jätkuv ja tulemuslik rakendamine koos konservatiivse eelarvepoliitikaga on selle haavatuse vähendamiseks kesksel kohal.
- Ungaris esineb jätkuvalt tasakaalustamatus, kuna konkurentsivõime, valitsemissektori rahastamisvajaduste ja eluasemehindadega seotud haavatus püsib ning poliitikameetmed on seda veelgi süvendanud.

- Slovakkias esineb jätkuvalt tasakaalustamatus, kuna välispositsiooni ja valitsemissektori eelarvepositsiooni, konkurentsivõime, eluasemeturu ja kodumajapidamiste võlga seotud haavatavus püsib, poliitikameetmed on aga endiselt piiratud.
- Rumeenias esineb endiselt ülemäärane tasakaalustamatus; eelarvepuudujäägi ja jooksevkonto puudujäägiga seotud haavatavus on viimasel ajal mõnevõrra vähenenud, kuid on endiselt väga tuntav, samal ajal kui kulupõhine konkurentsivõime halveneb jätkuvalt, kuigi vähem kui varem. Komisjon jälgib ka edaspidi edusamme, mida tehakse poliitikameetmete võtmisel nende ülemääraste tasakaalustamatuste lahendamiseks.

Nende seitsme liikmesriigi eriomast olukorda kirjeldatakse üksikasjalikumalt 4. liites.

Neis tingimustes, võttes arvesse mitme liikmesriigi püsivalt kõrget võlasuhet, on äärmiselt oluline parandada riigi rahanduse kvaliteeti ja kulutuste tõhusust, et pakkuda maksumaksjatele tegelikku väärtust ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus. See nõuab kulutuste ranget prioriseerimist ning nende tõhususe ja tulemuslikkuse parandamist, sealhulgas kulutuste läbivaatamise kaudu. Samal ajal võib maksusüsteemide moderniseerimine ja sujuvamaks muutmine aidata luua vajalikku tulu ja edendada samal ajal majanduslikku vastupanuvõimet. Usaldusväärse ja majanduskasvu soodustava eelarvepoliitika toetamiseks on mitu riiki oma üldist eelarvejuhtimist reforminud. Mõned riigid on tugevdanud sõltumatuid eelarveasutusi, muutnud riigi rahanduse aruandluse läbipaistvamaks ja parandanud avaliku sektori investeringute haldamist. 2026. aasta riigipõhistes soovitusel kutsutakse liikmesriike parandama avaliku sektori kulutuste kvaliteeti, muutes tervishoiu ja pikaajalise hoolduse süsteeme kestlikumaks ning kasutades rohkem kulutuste läbivaatamist, näiteks Poolas, Sloveenias ja Hispaanias. See on eriti oluline liikmesriikides, kus avaliku sektori tulude osakaal SKPst on juba praegu suur. Mõnel liikmesriigil soovitatakse parandada ka oma pensionisüsteemide jätkusuutlikkust. Näiteks Austrial, Saksamaal, Itaalia, Luksemburgil ja Poolal soovitatakse rakendada abinõusid, mis soodustavad kõrgemat tegelikku pensioniiga. Samal ajal peaksid Küpros, Tšehhi, Leedu, Malta ja Portugal ning Austria, Saksamaa ja Luksemburg toetama pensionisissetulekut, tugevdades oma täiendavaid pensioniskeeme, mis pakuvad ühtlasi nende riikide majandusele pikaajalist kapitali.

Mitu liikmesriiki on võtnud meetmeid maksukuulekuse parandamiseks ja tulude kogumise moderniseerimiseks. Nende liikmesriikide hulgast, kellele esitati 2025. aastal maksupoliitikaalane riigipõhine soovitus, saab tuua selliseid positiivse arengu näiteid nagu maksuhaldurite suurem digitaliseeritus, nt Kreeka digitaalne maksuaruandlussüsteem ja sellega seotud e-arvete reformid, aga ka Portugali meetmed maksukuulekuse parandamiseks maksumenetluste sujuvamaks muutmise ja digitaliseerimise abil. Mitu liikmesriiki teeb jõupingutusi, et oma maksubaasi laiendada ja maksude kombinatsiooni tasakaalustada. Lisaks on toimunud edasilikumine võitluses maksudest kõrvalehoidmise ja maksustamise vältimise vastu. Vähem on aga edusamme tehtud võitluses agressiivse maksuplaneerimise vastu – vajadus, mis on püsinud juba kaua – ja maksulünkade põhjustatud oluliste probleemide vastu. Igal aastal kaotavad Euroopa valitsused maksukuulekuse puudumise tõttu rohkem kui sada miljardit eurot tulu. Lisaks

on maksukulude valdkonnas mitu tuhat õigusnormi, mis võivad olla kulukad ja millel ei ole alati head põhjendust. Selline maksustamise keerukus takistab tulude õiglast ja tõhusat kasutuselevõtmist. 2026. aasta riigipõhistes soovitusel kutsutakse üles neid lünki vähendama, et kaitsta õiglast maksustamist ja tulude kestlikkust ning samas parandada veelgi maksukombinatsiooni, et toetada kestlikku konkurentsivõimet. Näiteks soovitatakse Irimaal, Poolal, Bulgaarial ja Eestil laiendada maksubaasi, sealhulgas hankida tulusid maksuallikatest, mis tekitavad majanduskasvule vähem kahju. Neid eesmärke võib aidata saavutada maksuhaldurite jätkuv moderniseerimine ja digitaliseerimine.

ELi konkurentsivõime tugevdamine

Säästude suunamine tootlikesse investeeringutesse, et suurendada konkurentsivõimet

Aastatel 2025–2026 olid liikmesriikide edusammud rahastuse kättesaadavuse parandamisel tagasihoidlikud ja endiselt valitseb liikmesriikide vahel selles osas ebavõrdsus. Positiivseteks arenguteks on näiteks tugev pangandus- ja kindlustussektor ning jätkuv finantsstabiilsus. Siiski ei ole kõik probleemid veel kadunud, sealhulgas püsivad rahastamispuudujäägid, eelkõige kasvufirmade puhul, kuid mõnes liikmesriigis ka idufirmade ja VKEde puhul, mitme liikmesriigi ebatõhusad maksejõuetusraamistikud ning endiselt vähearenenud ja killustatud kapitaliturud, mis ei suuda piisavalt täiendada pankade pakutavat laenuraha.

2026. aasta riigipõhistes soovitusel kutsub komisjon üles võtma riiklikke meetmeid hoiuste ja investeeringute liidu¹⁷ loomiseks. Komisjon kutsub mitut liikmesriiki üles laiendama oma rahastamisallikaid, stimuleerides institutsionaalsete ja jaeinvestorite osalemist kapitaliturgudel, eelkõige aktsiaturgudel. Paljudes liikmesriikides võivad täiendavad pensionifondid parandada vanemas eas inimeste elatustaset ja ühtlasi suunata pikaajalisi sääste tootlikesse investeeringutesse, mis aitavad parandada rahastuse kättesaadavust ja tugevdada liikmesriikide konkurentsivõimet.

ELi tasandil on hoiuste ja investeeringute liidu strateegia alusel käivitatud mitu algatust, millega püütakse parandada ka säästude suunamist investeeringutesse. Soovitusel säästu- ja investeerimiskontode kättesaadavamaks muutmise kohta lihtsustatud ja soodsa maksukohtlemise teel¹⁸ ning teatise ELi finantskirjaoskuse strateegia kohta¹⁹ on visandatud selge strateegia, kuidas edendada jaeinvestorite suuremat osalemist kapitaliturgudel. Teatise „Suurendame ELi täiendava pensioni sektori suutlikkust, et tõsta pensionisissetulekut ja pakkuda ELi majandusele pikaajalist kapitali“²⁰ eesmärk on mobiliseerida Euroopa pensionifondide varad, et laiendada kõigi ettevõtete rahastamisvõimalusi. Turgude lõimimise ja järelevalve paketiga,²¹ mis võeti vastu 2025. aasta detsembris, püütakse luua tihedamini lõimitud, tõhusam ja konkurentsivõimelisem kapitaliturg, mis

¹⁷ [Hoiuste ja investeeringute liit](#) (COM(2025)124).

¹⁸ [Komisjoni soovitus 2025/2029](#).

¹⁹ [COM\(2025\) 681 final](#).

²⁰ [COM\(2025\) 839 final](#).

²¹ [Kapitaliturgude lõimimise ja järelevalve edasine täiustamine liidus](#) (COM(2025) 940 final).

annaks inimestele paremaid võimalusi oma jõukust kasvatada ja aitaks ettevõtjatel rahastusele juurde pääseda.

Innovatsioonilõhe kaotamine

Mõned liikmesriigid on astunud samme teadusuuringute ja innovatsiooni hoogustamiseks, nagu on nõutud 2025. aasta riigipõhistes soovitudes. Edusammud on siiski endiselt piiratud ning ELi liikmesriikide ja piirkondade lõikes ebaühtlased. Kuna teadus- ja arendustegevuse kulutused jäid 2024. aastal 2,2 % tasemele SKPst, jääb EL teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse poolest maha ülemaailmsetest liidritest, nagu USA (3,4 % SKPst), Jaapan (3,4 %) või Lõuna-Korea (5,0 %), ning alates 2020. aastast on ka Hiina EList möödunud (2,6 %). Siiski täheldati positiivset arengut idu- ja kasvufirmade rahastamistingimuste paranemise näol, näiteks Austrias ja Kreekas. Tšehhis ja Saksamaal tehti edusamme ka tehnosiirde hõlbustamisel ning innovatsiooni ja teadusuuringute stiimulite pakkumisel. Seoses teaduse tipptasemega võttis Iirimaa meetmeid teadus- ja arendustegevuse riikliku rahastuse suurendamiseks, kuigi on vaja, et see suurem rahastus oleks püsiv, ning Eesti suurendas avaliku sektori toetust rakendusuuringutele.

Kuna märkimisväärsed puudujäägid püsivad, seatakse 2026. aasta riigipõhistes soovitudes prioriteediks Euroopa innovatsioonilõhe kaotamine ning teadus- ja arendustegevuse investeeringute suurendamine. Neis rõhutatakse vajadust soodustada avaliku ja erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse, tugevdada innovatsioonisüsteeme, parandades ettevõtete ja akadeemiliste ringkondade koostööd, ettevõtlusinnovatsioonile antava avaliku sektori toetuse tõhusust ja rahastamisvõimalusi, ning parandada juurdepääsu innovatsioonile, sealhulgas vajaduse korral mahajäänud piirkondades. Tšehhial, Hispaanial, Prantsusmaal ja Poolal soovitatakse süvendada teadmussiiret, toetada innovatsiooni kasutuselevõttu ning pakkuda idu- ja kasvufirmadele innovatsioonisõbralikku keskkonda. Innovatsiooni eestvedajate hulgas julgustatakse Taanit tugevdama VKEde innovatsiooni, tehnoloogia levitamist ja kasvuetapi rahastuse kättesaadavust. Lisaks ettevõtete digitaliseerimise edendamisele tuleks täiendavalt tegeleda nappusega mõnes matemaatika, teaduse, tehnoloogia ja inseneeria (MATI) valdkonnas ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia spetsialistide nappusega strateegilistes tehnoloogiavaldkondades, sealhulgas julgustades naisi astuma endesse valdkondadesse.

ELi tasandi algatustega püütakse innovatsioonilõhe kaotamise jõupingutusi veelgi enam toetada. Nende algatuste hulka kuuluvad idu- ja kasvufirmade strateegia²², sealhulgas 5 miljardi euro suuruse Euroopa kasvufirmade fondi käivitamine, ning kavandatav Euroopa teadusruumi õigusakt, mille eesmärk on tugevdada teadmiste, teadlaste ja tehnoloogia vaba liikumist,²³ ning ka tulevane Euroopa innovatsiooniakt, mille eesmärk on hoogustada innovatsiooni kasutuselevõttu ja turustamist²⁴. Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku osana kaasab kavandatav Euroopa Konkurentsivõime Fond ulatuslikult erakapitali. Tänu tihedatele seostele programmiga „Euroopa

²² [ELi idu- ja kasvufirmade strateegia](#) (COM(2025) 270 final).

²³ [Euroopa teadusruumi õigusakt](#).

²⁴ [Euroopa innovatsiooniakt](#).

horisont“ toetab see investeringuid kõikides etappides alates teadusuuringutest ja innovatsioonist kuni kasvuetapi ja tööstuses kasutuselevõtmise ning tegeliku tootmiseni. Liikmesriigid peaksid kiirendama tehisaru ja muude tipp tehnoloogiate, näiteks kvant-, pilv- ja kõrgjõudlusega andmetöötluse kasutuselevõttu, nagu on ette nähtud tehisintellekti kasutamise strateegias²⁵ ja Euroopa tehisintellekti tegevuskavas²⁶. Koos tehisintellektitehaste ja tehisintellekti gigatehaste kasutuselevõttuga kaasavad tulevane kiibimäärus 2 ning pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusakt kriitilise tähtsusega andmetöötlus-, andme- ja taristusuutlikkust ning talente, et tagada Euroopa juhtpositsioon tehisintellekti ja eesliinitehnoloogia valdkonnas. Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid kujutavad endast võimast riigiabi vahendit piiriüleste projektide jaoks, millega edendatakse innovatsiooni ja Euroopa konkurentsivõimet.

Lihtsate ja digitaalsete avalike teenuste võimaldamine

Halduskoormuse vähendamisel ja avaliku halduse moderniseerimisel tehtud edusammud on tagasihoidlikud. On mõningaid positiivseid arenguid, näiteks ühtlustatud loamenetlused ja parem regulatiivse mõju hindamine. Mitmes liikmesriigis on edenenud avalike teenuste, sealhulgas kohtusüsteemide digitaliseerimine ja moderniseerimine, samas kui teistes liikmesriikides on edusammud seiskunud, näiteks projektide hilinemise tõttu (nt Küprosel). Mitmes liikmesriigis on läbi viidud ka avaliku halduse reforme, näiteks Kreeka avaliku teenistuse digioskuste täiendamise programmid.

Seepärast kutsutakse kavandatavates 2026. aasta riigipõhistes soovitusel liikmesriike suurendama haldustõhusust, vähendama halduskoormust ja edendama digitaalseid avalikke teenuseid. Näiteks Belgial, Horvaatial ja Hispaanial palutakse kiirendada ehitus-, keskkonna- ja tegevuslubade andmist. Pädevuste kattuvuse kõrvaldamine, õigusnormide lihtsustamine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning parem koordineerimine nende eri tasandite vahel vähendaks inimeste, ettevõtete ja haldusasutuste halduskoormust ning edendaks seeläbi konkurentsivõimet ja innovatsiooni. Avaliku halduse digitaliseerimine ei nõua mitte üksnes digitaalsete avalike teenuste osutamise ja nende koostalitlusvõime parandamist (nt Saksamaal ja Bulgaarias), vaid ka kõigis piirkondades võrdse digitaalse juurdepääsu tagamist kohtusüsteemile ja muudele avalikele teenustele ning ühtaegu avalike teenistujate digioskustesse investeerimist. Avaliku teenistuse suutlikkuse suurendamiseks on vaja parandada ka juhtimist ja koordineerimist, sealhulgas kohalikul tasandil, näiteks Horvaatias. Õigusloome kvaliteeti saab parandada, kui tugevdada mõjuhinnanguid, tagada konsulteerimine sidusrühmadega ja vähendada erakorraliste määruste kasutamist, näiteks Rumeenias.

ELi tasandil on komisjon kehtestanud meetmed, millega tagatakse, et uutes ELi algatustes välditakse regulatiivset keerukust ja killustatust. Eriti väärivad seejuures märkimist nn lõimitud lihtsuse põhimõtted, mis on visandatud komisjoni teatises „Lihtsam, selgem ja paremini

²⁵ [Tehisintellekti kasutamise strateegia |Euroopa digituleviku kujundamine.](#)

²⁶ [Euroopa tehisintellekti tegevuskava |Euroopa digituleviku kujundamine.](#)

täidetav ELi normistik²⁷. Samal ajal tegeleb komisjon jätkuvalt olemasolevates õigusnormides sisalduvate dubleerimiste ja vastuoludega, sealhulgas regulatiivse korrastamise tegevuskava abil. Selline kahetasandiline lähenemisviis koos selle aluspõhimõtete ja meetmetega annab ühtlasi kasulikke juhtnööre sama ambitsioonikate meetmete võtmiseks riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. 2025. aastal esitas komisjon kümme koond- ja muud ettepanekut, millega hoiti halduskulusid kokku 15 miljardit eurot aastas ja ühekordseid kulusid kokku ligikaudu 6 miljardit eurot. Lisaks kutsutakse äriühinguvormi „EU Inc.“ käsitleva õigusraamistiku ettepanekus, millega nähakse ettevõtjatele kõikjal ELis ette ühine reeglistik, liikmesriike üles seadma prioriteediks peamiste ärimenetluste digitaliseerimist ja piiriülest kättesaadavust ühtse digivärava kaudu²⁸.

Ühtse turu kõikide võimaluste kasutamine

Ühtse turu tõkete vähendamisel ja institutsioonilise kvaliteedi parandamisel on tehtud teatavaid edusamme, ehkki edenemine on endiselt piiratud ja liikmesriigiti ebaühtlane.

Edusammud ühtse turu tõkete vähendamisel ja tõhusa konkurentsi tagamisel on endiselt piiratud; võetud on mõningaid meetmeid sektoripõhise regulatsiooni tugevdamiseks, turule sisenemise tõkete vähendamiseks ja koordineerimise parandamiseks, näiteks Itaalias ja Hispaanias. Makseviivitused moonutavad ühtset turgu, takistavad VKEde kasvu ja vähendavad tarneahelate konkurentsivõimet, vähendades juurdepääsu rahastamisele ja lämmatades innovatsiooni. Küpros on teinud mõningaid edusamme riigiettevõtete juhtimise parandamisel ning võtnud vastu rahvusvaheliste soovitustega kooskõlas oleva tegevuskava. Riigihangete valdkonnas on mitmel liikmesriigil, näiteks Poolal ja Bulgaarial, hoolimata mitmest võetud meetmest jätkuvalt probleeme, mis on seotud piiratud konkurentsi ja menetluste tõhususega, eelkõige väiksemate hangete puhul, kus pakkujate osalemine on endiselt väike. Mõningaid meetmeid on taaste- ja vastupidavuskavade raames võetud kohtusüsteemi tõhususe parandamiseks organisatsiooniliste reformide, parema digivõimekuse ja koolituse abil, näiteks Itaalias, Hispaanias ja Kreekas.

Ühtse turu süvendamine, sealhulgas ELi õigusaktide ülereguleerimise vähendamine, on ELi üks peamisi prioriteete ja Euroopa poolaastal on selles oma roll. Käesoleva aasta riigipõhiste soovitude ettepanekud sisaldavad rohkem viiteid riigiomastele ühtse turu tõketele, et täiendada olemasolevaid ühtse turu õiguskaitse ja järelevalve vahendeid. Eesmärk on teha olemasolevate tõendite põhjal kindlaks konkreetseid piiriülese mõõtmega riigiomased tõkked, mis mõjutavad turule sisenemist, kaupade ja teenuste vaba liikumist ning üldist ettevõtluskeskkonda. Komisjon süvendab veelgi ühtse turu tõkete ja ülereguleerimise analüüsi, kuna need suurendavad ettevõtjate regulatiivset koormust ja nõuete täitmise kulusid ning takistavad ELi-sisest äridünaamikat²⁹.

2026. aasta riigipõhised soovitused on suunatud ühtse turu piirangute kaotamisele, õigusriigi tugevdamisele ja tõhusa institutsioonilise raamistiku tagamisele. Teatavate kutsealade ja teenuseturgude suhtes kehtivad regulatiivsed piirangud takistavad jätkuvalt piiriülest teenuste osutamist, näiteks Luksemburgis ja Austrias. Samuti on vaja meetmeid õigusraamistike

²⁷ [Lihtsam, selgem ja paremini täidetav ELi normistik](#) (COM(2026) 380 final).

²⁸ Määrus (EL) nr 1024/2012.

²⁹ Komisjoni teatis „Lihtsam, selgem ja paremini täidetav ELi normistik“, 28. aprill 2026.

lihtsustamiseks, ülereguleerimise vähendamiseks ning turule sisenemist ja piiriülest tegevust mõjutava halduskoormuse vähendamiseks. Rohkem on vaja ära teha, et lihtsustada õigusnorme ja vähendada nõuete täitmise kulusid, muu hulgas Bulgaarias, Hispaanias, Horvaatias, Slovakkias, Austrias, Saksamaal ja Küprosel. Ungari, Bulgaaria ja Slovakkia jaoks on peamised prioriteedid prognoositava ja õiglase õigusraamistiku tagamine, korruptsioonivastaste meetmete tugevdamine ning dünaamilise ja uuendusliku ettevõtluskeskkonna edendamine. Samal ajal soovitatakse mitmel liikmesriigil, sealhulgas Horvaatias, Küprosel, Maltal ja Itaalias, parandada kohtusüsteemide tulemuslikkust, eelkõige vähendades kohtuasjade kuhjumist ja lühendades kohtumenetluste kestust.

EL astub samme ühtse turu edasiseks tugevdamiseks. Näitena võib tuua tegevuskava „Üks Euroopa, üks turg“, milles on seatud konkreetsete sihid selliste seadusandlike ettepanekute jaoks nagu tulevane Euroopa tootemäärus, millega moderniseeritakse toodete suhtes kehtivaid reegleid ja tagatakse samal ajal parem piiriülene vastavus. Tulevane töötajate õiglase liikuvuse pakett sisaldab oskuste ülekantavuse algatust ja Euroopa sotsiaalkindlustuspassi ning tugevdab Euroopa Tööjõuametit, et tagada normide parem täitmine. Veel mõned näited on äriühinguvormi „EU Inc.“ õigusraamistiku ettepanek, mis hõlmab äriühingu kogu elutsükli, ja digivõrkude määrus, mis on mõeldud moderniseerima ja ühtlustama telekommunikatsioonieskirju ning tugevdama Euroopa digitaalset tegevuskerksust. Käimasolev ELi riigihankedirektiivide reform lihtsustab veelgi riigihangete õigusraamistikku. Üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) ja selle transpordikoridoride väljaehitamine on äärmiselt oluline, et tagada ühtsel turul inimeste ja kaupade vaba liikumine, edendada ELi tööstuse konkurentsivõimet ja parandada sõjalist liikuvust.

Taskukohasele puhtale energiale ülemineku ja süsinikuheite vähendamise kiirendamine

Süsinikuheite vähendamise, energia, keskkonna ja kliimamuutustega kohanemise valdkonnas on edusammud olnud ebaühtlased, kuid mõnel juhul on astutud suur samm ELi eesmärkide saavutamise suunas. Positiivsete sündmuste hulgas on taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamine, mille näiteks on Iirimaa meretuuleenergia oksjonid ja Leedu päikeseenergia tootmisvõimsuse suurendamine. Küttesüsteemide süsinikuheite vähendamine on edenenu; näiteks on kõikjal ELis kaotatud fossiilkütuskatelde paigaldamise toetused. Käivitatud on kestliku põllumajanduse algatused, et võidelda kasvuhoonegaaside heite, saaste, elurikkuse kadumise ja ökosüsteemi kahjustumise vastu, ning Madalmaades võimaldatakse energiaseadusega paindlikumat võrgukasutust. Transpordis panustatakse üha enam elektrifitseerimisele ja alternatiivkütustele ning toetatakse elektritransporti, kusjuures Saksamaal investeeritakse raudteetaristusse. Ühtlasi on võetud meetmeid vee- ja loodusvarade majandamise alal, sealhulgas Hispaania põuakindluskavade vastuvõtmise, Kreeka veeteenuste osutajate reformi rakendamise ja Portugali ringmajanduse tegevuskava vastuvõtmise kaudu.

2026. aasta riigipõhiste soovitude eesmärk on kiirendada energia taskukohaseks muutmiseks üleminekut puhtale energiale, suurendada julgeolekut, edendada konkurentsivõimet ning tagada kooskõla 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkidega.

Sellistel liikmesriikidel nagu Tšehhi, Bulgaaria ja Ungari, kelle elektrienergia allikate jaotuses on endiselt tähtis koht fossiilkütustel, tuleb suurendada puhta energia, eelkõige tuuleenergia tootmist. Nende ja teiste liikmesriikide puhul on vaja kiirendada ja ühtlustada võrgulubade andmise menetlusi ning ajakohastada võrgutaristust, sealhulgas piiriüleseid ühendusi, ning toetada fossiilkütustest suurel määral sõltuvate piirkondade üleminekut. Mitut liikmesriiki, sealhulgas Horvaatiat, Maltat ja Portugali, kutsutakse üles seadma prioriteediks energiatõhusus ja kaotama järk-järgult fossiilkütuste toetused, sest need ei tegele energiaostuvõimetuse probleemiga ega lahenda tegelikke energiajulgeolekumuresid, mis takistavad elektrifitseerimist ega ole tööstuse konkurentsivõime jaoks kriitilise tähtsusega. Mitu liikmesriiki, nagu Saksamaa, Prantsusmaa, Hispaania, Portugal, Iirimaa, Küpros ja Läti, peavad investeerima energiasüsteemi paindlikkusse, võrgu võimsusse ja energiasalvestusse. Nutiarvestite kasutuselevõtt on oluline eeltingimus nõudluspoole paindlikkuse suurendamiseks ja see tuleks seada prioriteediks mitmes liikmesriigis, näiteks Horvaatias ja Saksamaal. Mõnel liikmesriigil, sealhulgas Slovakkial, Kreekal ja Poolal, tasuks vähendada elektri suhteliselt kõrget maksustamist võrreldes fossiilkütustega, et tulemuslikult stimuleerida elektrifitseerimist, samas kui Prantsusmaad kutsutakse üles kiirendama suure heitega sektorite elektrifitseerimist. Toetada tuleks piirkondi, mis seisavad silmitsi tööstusliku ülemineku probleemidega, sealhulgas Austrias ja Poolas.

Transpordi süsinikuheite vähendamine nõuab elektrifitseerimist, sealhulgas laadimistaristu rajamist ja üleminekut muudele transpordiliikidele, eelkõige ühis- ja raudteetranspordi tugevdamise kaudu. Eelkõige julgustatakse ELi, liikmesriikide ja tööstuse koordineeritud tegevust, et kiirendada veoautode laadimistaristu kasutuselevõttu piki Põhjamere-Läänemere ja Skandinaavia-Vahemere kahte laialdaselt kasutatavat TEN-T koridori asuvates kohtades. Liikmesriikides tuleb ka ergutada ja toetada töötleva tööstuse süsinikuheite vähendamist, eelkõige energiamahukates sektorites. Näiteks Saksamaad ja Horvaatiat kutsutakse üles täiustama puhta tööstuse rajatistele lubade andmist. Poolal tuleb vähendada transpordi süsinikuheidet, Bulgaariat julgustatakse edendama keskkonnahoidliku transpordi kasutuselevõttu ning Rumeenial palutakse suurendada äärealade ja maapiirkondade ühistranspordiühendusi.

Veekerkuse ja -majandamise alal kutsutakse liikmesriike, sealhulgas Madalmaid ja Maltat, üles parandama vee kvaliteeti ja vältima ülemäärast vee kasutamist. Prantsusmaad kutsutakse üles tugevdama veemajandust, et tegeleda veemahukate sektorite konkureeriva nõudlusega ja kaitsta vee kvaliteeti. Muudel liikmesriikidel, sealhulgas Hispaanial, Leedul, Kreekal ja Taanil, soovitatakse tugevdada veemajandust ja edendada ringmajandust. Mitmel liikmesriigil, sealhulgas Hispaanial, Sloveenial, Slovakkial ja Küprosel, soovitatakse rakendada kliimamuutustega kohanemise meetmed, kaasa arvatud looduspõhised lahendused ja tugevdatud juhtimissüsteemid. Hispaanial soovitatakse parandada oma metsade majandamist ning Portugalil, Maltal ja Rumeenial tuleb tugevdada taristu vastupidavust. Lisaks tuleb näiteks Slovakkias ja Bulgaarias sotsiaalse võrdsuse eesmärgil võtta täiendavaid meetmeid, et tegeleda energiaostuvõimetusega ja toetada vähekaitstuid leibkondi. Rumeeniat ja Itaaliat kutsutakse üles kiirendama investeringuid keskkonnataristusse, eelkõige vähem arenenud piirkondadesse.

Oluliste ELi algatustega tugevdatakse vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes ja toetatakse energiasüsteemi ümberkujundamist, et säilitada kõigis sektorites Euroopa majanduse konkurentsivõime. Euroopa võrgupaketi raames tegeleb komisjon algatuse „Energiakiirteed“³⁰ kaudu kõige pakilisemate energiataristu vajadustega, sealhulgas võrkudevaheliste ühendustega. Varsti esitatav Euroopa kliimakerksuse integreeritud raamistik peaks toetama liikmesriikide võimet tegeleda kasvava kliimamuutuste mõjuga ja parandama nende valmisolekut ja riskijuhtimist. Metsa- ja maastikupõlengute integreeritud riskijuhtimise teatises³¹ keskendutakse just metsa- ja maastikupõlengute ennetamisele, nendeks valmisolekule, neile reageerimisele ja neist taastumisele. ELi biomajanduse strateegia³² kohaselt toetatakse ringmajanduse õigusaktiga tööstust esmaste fossiilsete materjalide asendamisel ringluspõhiste ja bioressursipõhiste materjalidega. Kalandus- ja vesiviljelussektori toetamisel energiasüsteemi ümberkujundamise partnerluse kaudu on samuti keskne koht nende sektorite vastupidavuse tugevdamisel. ELi väikeste moodulreaktorite strateegiale tuginedes julgustatakse huvitatud liikmesriike aitama kaasa väikeste moodulreaktorite arendamist soodustavate tingimuste loomisele ELis ja hõlbustama nende kasutuselevõttu 2030. aastate alguses.

Oskuste, hariduse ja kvaliteetsete töökohtade edendamine

Tööturgude toimimine ja inimkapitali arengu toetamine on mõnevõrra paranenud, aga Euroopa konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamiseks vajatakse täiendavaid meetmeid. Mõnes liikmesriigis on näiteks aktiivse tööturupoliitika tugevdamise kaudu tehtud edusamme töötamisvõimaluste parandamisel. Horvaatias toetatakse programmiga „Job+“ haavatavate elanikkonna rühmade integreerimist tööturule ja Sloveenia on võtnud vastu tulemusliku aktiivse tööturupoliitika meetmete raamistiku. Töötamise soodustamiseks on muudetud maksustamis- ja toetusraamistikke. Näiteks on Belgias töötushüvitiste saamise kestust enamike töötajate jaoks piiratud kahele aastale ning samal ajal on tugevdatud aktiivset tööturupoliitikat ja toetatud haavatavaid elanikkonna rühmi. Näiteks on Bulgaarias ja Hispaanias laiendatud kutsehariduse ja -õppe programme. Käivitatud on algatusi MATI-hariduse ja täiskasvanuõppe edendamiseks, nagu Soome täiskasvanute digitaalse pidevõppe algatused. Mitmes liikmesriigis on parandatud juurdepääsu alushariduse ja lapsehoiuteenustele, samuti ELi rahalise toetusega.

2026. aasta riigipõhistes soovitudes kutsutakse liikmesriike üles edendama kvaliteetseid töökohti, parandama tööturu toimimist ning edendama oskuste, sealhulgas digioskuste arendamist kvaliteetse hariduse ja koolituse kaudu, et suurendada tootlikkust ja toetada vastupidavat sotsiaalset turumajandust. Üks peamistest prioriteetidest on jätkuvalt parandada haridustulemusi ja viia inimeste oskused paremini kooskõlla tööturu vajadustega, muu hulgas selleks, et tegeleda tööjõupuuduse ja oskuste nappusega, mis on eriti terav sellistes strateegilistes sektorites nagu küberturvalisus, kvantitehnoloogia, tehisintellekt ja pooljuhid. Mitmes liikmesriigis on oluline parandada oskusi, näiteks tugevdada põhioskusi ja tegeleda haridussüsteemist varakult

³⁰ [Euroopa võrgupakett](#) (COM(2025) 1005 final).

³¹ [Teatis „Metsa- ja maastikupõlengute integreeritud riskijuhtimine“](#) (COM(2026) 330 final).

³² [Teatis „ELi konkurentsivõimelise ja kestliku biomajanduse strateegiline raamistik“](#) (COM(2025) 960 final).

lahkumisega (Hispaania), edendada MATI-erialade õppimist ja viia koolitus paremini vastavusse tööturu vajadustega (Prantsusmaa) ning pakkuda väheste oskustega ja vanematele täiskasvanutele ümber- ja täiendõppe võimalusi (Eesti ja Läti). Mõnda liikmesriiki kutsutakse üles täiustama oma kutseharidus- ja õppesüsteemi või kasutama oskuste prognoosimise vahendeid, et muuta oma haridus- ja koolitussüsteem tulevikukindlaks. Mitut liikmesriiki, näiteks Kreekat, Rootsit, Leedut, Rumeeniat, Horvaatiat ja Sloveeniat, julgustatakse tegelema tööjõupuudusega, muu hulgas aktiivse tööturupoliitika tugevdamise; alaesindatud rühmade, näiteks puuetega inimeste, noorte ja eakate, rändetaustaga inimeste ja romade tööturule integreerimise toetamise, või kui see on asjakohane, väljastpoolt ELi pärit talentide paremini ligimeelitamise ja hoidmise kaudu. Poolas ja Madalmaades on endiselt tähtis tegeleda tööturu killustatusega. Näiteks Austria kõigis piirkondades on ikka veel tähtis pakkuda rohkem kvaliteetseid alushariduse ja lapsehoiuteenuseid, et edendada laste võrdseid võimalusi ja naiste osalemist tööturul. Näiteks Luksemburgis ja Saksamaal tuleb julgustada eakate osalemist tööturul, et tagada tegeliku pensioniea tõus. Näiteks Ungaril ja Itaaliale soovitatakse kasutada sotsiaalset dialoogi ja kollektiivlepinguid, mis on kesksed vahendid tööturuprobleemide lahendamiseks ning majanduse ja ühiskonna vastupidavuse tugevdamiseks.

Mitmesuguste oluliste ELi tasandi algatustega toetatakse liikmesriike kvaliteetsete töökohtade loomisel ja oskuste arendamisel. Kvaliteetsete töökohtade tegevuskavas³³ ja peagi esitatavas kvaliteetsete töökohtade õigusaktis antakse liikmesriikidele suuniseid, kuidas tagada kvaliteetsete töökohtade abil konkurentsivõimeline sotsiaalne turumajandus. Nagu on oskuste liidu³⁴ raames teatavaks tehtud, esitab komisjon 2026. aastal ELi kutsehariduse ja -õppe strateegia, et aidata kutsehariduse ja -õppe süsteemidel kohaneda muutuvate turuvajadustega. Seda eesmärki toetatakse MATI-hariduse strateegilise kavaga,³⁵ mis edendab MATI-õpinguid, eriti tüdrukute hulgas. Nõukogu soovitusel inimkapitali kohta ELis³⁶ kutsutakse liikmesriike üles tugevdama põhioskusi, mis loovad kindla aluse oskuste arendamiseks, seadma MATI-ained iga taseme hariduses prioriteediks, suurendama avaliku ja erasektori investeringuid ning kasutama paremini ära oskuste prognoosimist, et tegeleda oskuste nappusega. Ka põhioskuste tegevuskavale³⁷ tuginedes aitab tulevane hariduspakett raskustes olevatel õppijatel parandada põhioskusi, toetada koole ja õpetajaid ning edendada piiriülest koolikoostööd. Programmi „Digitaalne Euroopa“³⁸ kaudu investeerib EL märkimisväärselt tipptasemel digioskuste arendamisse kõigis liikmesriikides.

Sotsiaalne õiglus

³³ [Kvaliteetsete töökohtade tegevuskava](#) (COM(2025) 944 final).

³⁴ [Oskuste liit](#) (COM(2025) 90 final).

³⁵ [MATI-hariduse strateegiline kava](#) (COM(2025) 89 final).

³⁶ [Nõukogu soovitus](#) 6081/1/26.

³⁷ [Põhioskuste tegevuskava](#) (COM(2025) 88 final).

³⁸ Nõukogu järeldused Euroopa konkurentsivõime kohta digikümnendil (5. detsember 2025). Koos käesoleva kevadpaketi vastu võetud 2026. aasta aruandes digikümnendi olukorra kohta antakse terviklik ülevaade ELi digiüleminekust, määratakse kindlaks struktuursed lüngad, mis tuleb 2030. aastaks täita, ning esitatakse horisontaalsed ja riigipõhised soovitusel reformide ja investeringute suunamiseks järgmisel programmitöö perioodil.

2025. aasta riigipõhiste soovitude elluviimisel on näha teatavaid edusamme, näiteks pensionide ja tervishoiu valdkonnas. Sotsiaalkaitse ja kaasavuse edendamisel on tehtud edusamme mitmes valdkonnas, sealhulgas katvuse laiendamine kõigile töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele, pensionide piisavust ja jätkusuutlikkust parandavad reformid, tervishoiu digitaliseerimine ja investeringud pikaajalisse hooldusse. Sloveenias on alampalga korrigeerimine suurendanud sissetulekute õiglust ning Belgias on pensionisüsteemi muudatused parandanud süsteemi jätkusuutlikkust ja Sloveenias tehtud muudatused pensionide piisavust, ehkki paljudel juhtudel on vaja teha veel edusamme.

2026. aasta riigipõhistes soovitustes kutsutakse liikmesriike üle tegelema olemasolevate ja tekkivate sotsiaalse õigluse probleemidega, millele on osutatud ka sotsiaalse lähenemise raamistikus (vt tekstikast 3). Mitmes liikmesriigis tuleb sotsiaalse kaasavuse edendamiseks ja vaesuse vähendamiseks parandada tööturul osalemise võimalusi ning teavitusmeetmeid, sihtrühma arvestamist ja miinimumsissetulekukavade piisavust, sealhulgas vanemate inimeste jaoks. Samuti on väga tähtis parandada juurdepääsu sotsiaalteenustele – seda nii vaesuses elavate inimeste toetamiseks kui ka vaesusse sattumise ohu ärahoidmiseks. Neil teenustel on oluline roll ka inimeste suunamisel haridus-, koolitus-, tervishoiu- ja muude oluliste teenuste, sealhulgas energiateenuste juurde. Mitu liikmesriiki, sealhulgas Hispaania, Rumeenia ja Kreeka, peavad tõhustama oma sotsiaalkaitsesüsteemi, näiteks selle katvuse läbivaatamise teel. Tervishoiuteenuste ja pikaajalise hoolduse ligipääsetavamaks ja taskukohasemaks muutmine on jätkuvalt prioriteet Tšehhis, Eestis ja Rumeenias ning mõnes liikmesriigis kahaneva elanikkonnaga ja maapiirkondades. Selleks et lahendada püsivad ligipääsu- ja taskukohasusprobleemid ning säilitada samal ajal kulutõhusus ja rahanduse jätkusuutlikkus, tuleb mitmes liikmesriigis, nagu Hispaania ja Portugal, tegeleda tööjõu nappuse ja piirkondlike erinevustega.

ELi algatustega on loodud terviklik raamistik sotsiaalse õigluse parandamiseks, vaesuse vähendamise toetamiseks ja sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks kogu ELis. ELi vaesusevastase strateegiaga³⁹ toetab komisjon kõikehõlmava lähenemisviisi kaudu vaesuse kaotamist ELis 2050. aastaks. Laste vaesusest väljatoomiseks täiendatakse strateegiat meetmetega, millega tugevdatakse Euroopa lastegarantiid⁴⁰. Tugeva võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise poliitika kaudu edendab EL sotsiaalset õiglust ega jäta kedagi kõrvale kooskõlas võrdõiguslikkuse liidu strateegiatega⁴¹.

Eluaseme taskukohasuse parandamine

Eluaseme taskukohasusega seotud jätkuva kriisi lahendamisel on kesksel kohal ulatuslikud reformid asjakohasel valitsustasandil, et suurendada eluasemete pakkumist, ühtlustada

³⁹ SWD(2026) 770 final.

⁴⁰ SWD(2026) 772 final.

⁴¹ Vt Euroopa Komisjon, [võrdõiguslikkuse liidu strateegiad](#): soolise võrdõiguslikkuse strateegiad (2020–2025 ja 2026–2030), LGBTIQ+ võrdõiguslikkuse strateegiad (2020–2025 ja 2026–2030), ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025, ELi rassismivastane strateegia 2026–2030, romasid käsitlev ELi strateegiline raamistik 2020–2030 ja puuetega inimeste õiguste strateegia 2021–2030.

haldusmenetlusi ja tegeleda elamuehitusvõimsust piiravate teguritega. Elamumajandust käsitlevate 2025. aasta riigipõhiste soovitude rakendamisel on tehtud edusamme, kuid need on endiselt piiratud. Positiivsete suundumuste hulka kuuluvad eluruumide ehitamise kasv mitmes liikmesriigis ja võimsuspiirangutega tegelemine. Mõnes liikmesriigis on ennekõike suurendatud sotsiaaleluruumide ja taskukohase eluaseme pakkumist; siin võib näidetena sellised algatused nagu Taani ulatuslik eluasemepakett ja Iirimaa kava sotsiaalsete eluruumide pakkumise laiendamiseks. Liikmesriikides siiski püsivad märkimisväärsed probleemid, sealhulgas vajadus lihtsustada ja kiirendada planeerimis- ja loamenetlusi, terav eluasemepuudus, eelkõige linnades ja turismipiirkondades, kasvav kodutus ja eluaseme kallidus, töö- ja haridusalase liikuvuse piirangud ning suurenev ebavõrdsus.

Komisjon on probleemi ulatusest teadlik ja kavatseb esitada mitu täiendavat riigipõhist soovitud, et toetada ligipääsu taskukohasele, kestlikule ja kvaliteetsele eluasemele, sealhulgas sotsiaaleluruumidele. Eluaseme pakkumise piirangute leevendamiseks tuleb mitmes liikmesriigis lihtsustada õigus- ja haldusnorme, sealhulgas hõlbustada ja kiirendada lubade andmist, näiteks Madalmaades ja Saksamaal. Ühtlasi tuleb võtta meetmeid, et võtta avalik-õiguslikus omandis oleva maa kasutusele, edendada taskukohaste, energiatõhusate ja kestlike eluasemete ehitamist ja renoveerimist ning paremini koordineerida eri valitsustasandite tegevust, näiteks Poolas. Taskukohasuse parandamine nõuab ka, et maksustamisraamistikud muudetakse tulemuslikemaks, näiteks Rootsis, ning alakasutatud hooned muudetakse eluasemeteks, näiteks Portugalis. Sotsiaaleluruumide vajaduse rahuldamiseks tuleks sellesse valdkonda piisavalt investeerida, näiteks Hispaanias ja Leedus. Kui ei võeta otsustavaid meetmeid, murendavad eluasemepuudus ja ebavõrdsus veelgi majanduse konkurentsivõimet ja sotsiaalset ühtekuuluvust, eriti linnades ja piirkondades, kus probleem on kõige teravam.

Eluaseme kriisi lahendamisel saab olla toetav roll ELi tasandi koordineerival tegevusel, milles võetakse täielikult arvesse subsidiaarsuse põhimõtet. 2025. aasta detsembris vastu võetud Euroopa taskukohaste eluasemete kava⁴² ja sellega seotud algatused, näiteks Euroopa elamuehituse strateegia,⁴³ „Uus Euroopa Bauhaus“,⁴⁴ elamumajandust käsitlevate riigiabiireeglite läbivaatamine ja ettepanek võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse tõrjutuse vastu võitlemist eluasemeturul,⁴⁵ loovad raamistiku ühismeetmete võtmiseks. Sellele lisanduvad muud algatused ja meetmed, sealhulgas varsti esitatav taskukohaste eluasemete õigusakt, elamuarenduse lihtsustamise pakett 2027. aastal ja üleeuroopaline investeerimisplatvorm, mille eesmärk on suurendada investeeringuid ja tegeleda turuprobleemidaga, näiteks eluaseme pakkumise ja nõudluse ebakõlaga. Liikmesriikidel soovitatakse rakendada ambitsioonikaid ja ulatuslikke reforme, et parandada eluaseme taskukohasust, sealhulgas hõlbustades elamute ehitamist ja renoveerimist ning kasutades täielikult ära ELi tasandil pakutavaid andmete jagamise, vastastikuse

⁴² [Euroopa taskukohaste eluasemete kava](#) (COM(2025) 1025 final).

⁴³ [Euroopa elamuehituse strateegia](#) (COM(2025) 911 final).

⁴⁴ [Uus Euroopa Bauhaus](#) (COM(2025) 1026 final).

⁴⁵ [Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse tõrjutuse vastu võitlemist eluasemeturul](#) (COM(2026) 540 final).

õppimise ja tehnilise abi võimalusi, sealhulgas Euroopa elamumajanduse liidu raames. Käesolevas mitmeaastases finantsraamistikus on eluaseme taskukohasuse ja kestlikkuse meetmete toetamiseks võetud kasutusele vähemalt 43 miljardit eurot, kusjuures finantsraamistiku läbivaatamise tulemusena on selle eesmärgi saavutamiseks kavandatud ümber veel 3,3 miljardit eurot ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, mida on täiendatud ka kliimameetmete sotsiaalfondi toetusega, eelkõige vähekaitstud leibkondade ja väikeste ettevõtjate tarbeks. Elamuehituse strateegias⁴⁶ kutsutakse ELi, liikmesriike ja tööstusharu üles tegema jätkuvalt koostööd, et selgitada välja peamised investeeringud ja reformid, mida vajatakse ehitusplatsivälise elamuehitussektori kasvuks kogu ELis, ning neid rakendada.

Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

Ühtekuuluvust käsitlevate 2025. aasta riigipõhiste soovituste rakendamisel on tehtud osalisi edusamme piirkondlike erinevuste vähendamisel ning piirkondliku ja kohaliku omavalitsuse tugevdamisel. Mõnes liikmesriigis on edenenud riigi tasandist madalamate valitsustasandite reformid, mis on parandanud teenuste osutamist ja tugevdanud kohaliku tasandi avalikke teenuseid, sealhulgas täiendava digitaliseerimise kaudu. Sellest hoolimata püsivad endiselt teatavad probleemid, nagu ebavõrdne ligipääs taristule ja teenustele, mis süvendavad veelgi majanduslikke ja sotsiaalseid erinevusi nii eri piirkondade kui ka linnade ja maapiirkondade vahel. Ebapiisav haldussuutlikkus, puudulik koordineerimine eri haldustasandite vahel ja digivahendite aeglane kasutuselevõtt kohalikes omavalitsustes takistab veelgi avalike teenuste tõhusat osutamist, mis kahjustab majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.

2026. aasta riigipõhistes soovitustes keskendutakse piirkondlikule konkurentsivõimele, riigi tasandist madalamate valitsustasandite tugevdamisele ja põhiteenuste ligipääsu tagamisele. Teatavates liikmesriikides oleks riigi tasandist madalamatele valitsustasanditele kasu eri valitsustasandite paremast koordineerimisest ja kohalike omavalitsuste täiendavast digitaliseerimisest. Näiteks Poolas, Hispaanias ja Tšehhis tuleks poliitikameetmete tulemuslikuks rakendamiseks rohkem koordineerida kesk- ja kohaliku tasandi tegevust sellistes valdkondades nagu vastupidavus kliimamuutuste suhtes ja eluase. Linnade ja maapiirkondade vaheliste erinevuste vähendamine nõuab ka paremat avalike teenuste ligipääsu, sealhulgas Irimaal ja Leedus, ning ühenduste parandamist äärealadel, näiteks Bulgaarias. Piirkondlikke eripärasid on eriti oluline võtta arvesse innovatsiooni valdkonnas (Horvaatia, Madalmaad, Poola, Rumeenia).

EL võtab meetmeid, et kõrvaldada peamised teatavate territooriumite spetsiifilised probleemid ja tagada õigus jääda oma piirkonda. ELi linnapoliitika tegevuskava⁴⁷ kaudu tugevdatakse mitmetasandilist juhtimist, pidades kohalike omavalitsustega korrapärasemat dialoogi, et võtta nende vajadusi ELi poliitikakujundamisel paremini arvesse, samal ajal kui põllumajanduse ja toidu visioonis⁴⁸ keskendutakse maapiirkondade elatustaseme parandamisele.

⁴⁶ [Euroopa elamuehituse strateegia](#) (COM(2025) 911 final).

⁴⁷ [ELi linnapoliitika tegevuskava](#) (COM(2025) 739 final).

⁴⁸ [Põllumajanduse ja toidu visioon](#) (COM(2025) 75 final).

Kooskõlas komisjoni hiljuti vastu võetud idapiirialade strateegiaga⁴⁹ soovitatakse Eestil, Lätil, Leedul, Poolal ja Soomel tegeleda ainulaadsete sotsiaal-majanduslike, julgeoleku- ja tsiviilvalmisoleku probleemidega, millega seisavad silmitsi ELi idapoolsel välispiiril asuvad piirkonnad. Konkreetseid probleeme ja survetegureid, mis mõjutavad elatusvahendeid ja sotsiaal-majanduslikku struktuuri äärepoolseimates piirkondades, samuti saartel ja rannikualadel, käsitletakse täiendavalt spetsiaalsetes strateegiates ja neid toetatakse Euroopa maailmamerepaktiga⁵⁰. Tulevases ELi säästva turismi strateegias keskendutakse tasakaalustamata turismi vastu võitlemisele, kestlike tavade edendamisele ja sektori ülemaailmse konkurentsivõime tugevdamisele ning julgustatakse võtma meetmeid riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Viimaseks esitab komisjoni ka strateegia, mille eesmärk on tagada kõigile eurooplastele õigus jääda oma kodupiirkonda ja milles keskendutakse olulisematele probleemidele, mis põhjustavad üha ulatuslikumat elanikkonna kahanemist mõnes Euroopa piirkonnas.

Tekstikast 3. Ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise analüüs kooskõlas sotsiaalse lähenemise raamistikuga

Komisjon on kooskõlas sotsiaalse lähenemise raamistikuga teinud hindamise ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemisega seotud probleemide esinemisest üheksas liikmesriigis, mis seisneb ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise riskide ja probleemide kaheetapilises riigipõhises analüüsis⁵¹. Esimeses etapis analüüsiti ühises 2026. aasta tööhõivearuandes⁵² kõigi liikmesriikide tööturgu, oskusi ja sotsiaalpoliitikat. Leiti, et ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise puhul võib esineda riske üheksas liikmesriigis. Nende üheksa riigi kohta avaldati 21. aprillil 2026 teise etapi analüüs⁵³. Selles analüüsis uuriti üksikasjalikumalt kättesaadavaid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid andmeid ning peamisi probleemiallikaid, võttes arvesse poliitikasuundumusi. Üks suuremaid probleeme kõigis liikmesriikides on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine, kusjuures vaesuse vähendamisel on eriti tähtis suurendada sotsiaalsiirete tulemuslikkust. Paljudele liikmesriikidele valmistavad probleeme mittetöötavate ja mitteõppivate noorte suur arv, täiskasvanuõppes osalemise ja põhiliste digioskuste madal tase ning haridussüsteemist varakult lahkumise kõrge määr. Samuti on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et integreerida alaesindatud elanikkonnarühmad paremini nii haridusse ja koolitusse kui ka tööturule. Kokkuvõttes tehti teise etapi analüüsi käigus kindlaks ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemisega seotud probleemid kuue liikmesriigi puhul.

Ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise analüüs osutab valdkonnaülestele probleemidele kõigis kolmes poliitikavaldkonnas. Kuigi tööturu tulemused on üldiselt ikka veel head, rõhutatakse analüüsis vajadust toetada kvaliteetsete töökohtade loomist ja töökohavahetust, sealhulgas mitteaktiivsete inimeste tulemuslikuma tööturule integreerimise kaudu. Analüüsis osutatakse ka täiendavatele meetmetele, millega parandada hariduse kvaliteeti ja oskuste

⁴⁹ [Teatis ELi idapoolsete piirkondade kohta, mis piirnevad Venemaa, Valgevene ja Ukrainaga. Tugevad piirkonnad turvalise Euroopa heaks](#) (COM(2026) 82 final).

⁵⁰ [Euroopa maailmamerepakt – Ookeanid ja kalandus – Euroopa Komisjon](#).

⁵¹ Vt määruse (EL) 2024/1263 artikkel 3 ja selle aluseks olev põhjendus.

⁵² [2026. aasta ühine tööhõivearuanne, mille EPSCO nõukogu võttis vastu 9. märtsil 2026.](#)

⁵³ [SWD\(2026\)122 – Sotsiaalset lähenemist käsitlev teise etapi riigianalüüs, mis on tehtud kooskõlas sotsiaalse lähenemise raamistikuga, 2026.](#)

omandamist, et tegeleda oskuste puuduse ja tööturu vajadustele mittevastavusega. Samal ajal vajavad sissetulekute ebavõrdsus ja vaesuse risk väga suurt poliitilist tähelepanu, muu hulgas demograafiliste ja eelarveprobleemide tõttu, kuid säilitada tuleb ka tõhusad, piisavad ja jätkusuutlikud sotsiaalkaitse- ning kaasamissüsteemid.

Sotsiaalse lähenemise analüüsi tulemused kajastuvad riigiaruannetes ja neid on kasutatud 2026. aasta Euroopa poolaasta jaoks. Seda analüüsi on nõukogu asjaomastes komiteedes kasutatud mitmepoolsete järelevalvet käsitlevate ülevaadete jaoks.

Tekstikast 4. Taaste- ja vastupidavusraha sulgemine: teetähis reformidel põhinevas ELi rahastamises

Taaste- ja vastupidavusraha on olnud keskne roll COVID-19 pandeemia reageerimiseks võetud „NextGenerationEU“ meetmetes, selle kaudu on eraldatud märkimisväärses summas ELi rahalisi vahendeid täiendavate reformide ja investeringute alusel, mis vastavad nii riigispetsiifilistele probleemidele kui on ka kooskõlas ELi ühiste prioriteetidega. Kuna maksed on seotud vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamise, mille abil jälgitakse nende reformide ja investeringute edenemist, on taaste- ja vastupidavusraha ülesehitus ümber kujundanud ELi rahastamisvahendite tulemuslikkuse ja koostoime ning poliitika koordineerimise, sealhulgas eelkõige Euroopa poolaasta raames.

Rahastu on toetanud kogu ELis ambitsioonikaid reformikavu, mis on võimaldanud kõrvaldada pikaajalised struktuursed probleemid paljudes eri valdkondades. Toetatud on järgmist:

- **tööturu ja oskuste reformid**, näiteks tööhõivekaitse raamistike ajakohastamine, aktiivse tööturupoliitika tugevdamine ning haridus- ja koolitussüsteemi parandamine, et toetada kvaliteeti ja kaasavust ning tagada, et inimestel on oskused, mida vajatakse tööturul (näiteks Itaalias, Kreekas, Luksemburgis ja Rumeenias)
- **pensioni- ja sotsiaalkaitser reformid** jätkusuutlikkuse ja piisavuse suurendamiseks (näiteks Belgias, Kreekas, Rumeenias, Sloveenias ja Horvaatias)
- **tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemi tugevdavad reformid**, millega parandatakse esmatasandi tervishoiuteenuseid ja ennetust ning reageeritakse vananeva elanikkonna vajadustele (näiteks Slovakkias, Leedus, Austrias ja Eestis)
- **haldus- ja justiitsreformid**, sealhulgas avalike teenuste digitaliseerimine ja kohtusüsteemi tõhustamise meetmed (näiteks Itaalias, Horvaatias, Slovakkias, Kreekas, Hispaanias, Bulgaarias ja Rumeenias)
- **ettevõtluskeskkonna reformid**, näiteks halduskoormuse vähendamine, maksejõuetusraamistike täiustamine ja rahastamisele juurdepääsu parandamine (näiteks Portugalis, Küprosel ja Lätis)
- **teadus- ja innovatsioonireformid**, näiteks avaliku teadusmaastiku tugevdamine, teadus- ja arendustegevuse maksusoodustuste läbivaatamine ettevõtete jaoks ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni juhtimise reformimine (nt Hispaanias, Horvaatias, Slovakkias ja Leedus)
- **maksu- ning eelarve- ja struktuurireformid**, millega laiendatakse või nihutatakse maksubaasi, võideldakse maksudest kõrvalhoidmise vastu ja tugevdatakse avaliku sektori finantsjuhtimist (näiteks Itaalias, Hispaanias ja Bulgaarias)
- **energiaturu, kliimamuutuste leevendamise ja keskkonnakaitse reformid**, millega toetatakse taastuenergiavahendite kasutuselevõttu, suurendatakse energiatõhusust ja

vähendatakse sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas REPowerEU kaudu (näiteks Saksamaal, Tšehhis, Poolas, Lätis, Soomes ja Luksemburgis), ning

- **eluasemereformid**, millega hõlbustatakse ehituslubade andmise menetlusi, luuakse hoonete energiatõhusaks renoveerimiseks vajalikud tingimused ja kehtestatakse sotsiaaleluruumide toetuskavad, et suurendada eluaseme taskukohasust (näiteks Poolas, Sloveenias, Iirimaa ja Hispaanias)

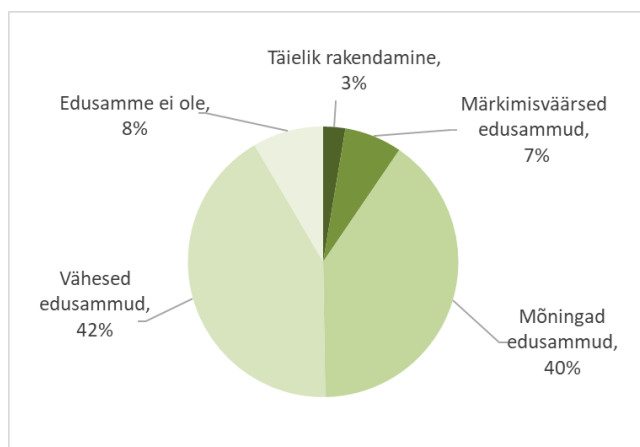
1. LIIDE. ÜLEVAADE RIIGIPÕHISTES SOOVITUSTES KÄSITLETUD TEEMAVALDKONDADEST

Poliitikaaldkond	Sihtvaldkond	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Konkurentsivõime ja ettevõtluskeskkond	Teadus ja innovatiivsed ökosüsteemid																											
	Innovatsioon, idu- ja kasvufirmad																											
	Ettevõtete digiüleminek																											
	Õigusloome kvaliteet ja halduskoormuse vähendamine																											
	Avalik haldus																											
	Avaliku halduse ja avalike teenuste digitaliseerimine																											
	Ettevõtluskeskkond (sh VKEd poliitika ja makseviivitused)																											
	Ühtse turu tõkked ja konkurents																											
	Riigiettevõtted																											
	Riigihanked ja kontsessioonid																											
	Kohtusüsteem																											
Korruptsioon ja rahapesuvastane võitlus																												
Rahastamine	Juurdepääs rahastamisele ja kasvurahastus																											
	Finantsteenused ja -stabiilsus																											
Oskused, kvaliteetsed töökohad ja sotsiaalne õiglus	Erasektori võlg ja maksejõuetusraamistik																											
	Tööturul vajalikud oskused, kutseharidus ja -õpe, täiskasvanuõpe																											
	Põhioskused, haridus, alusharidus ja lastehoid																											
	Aktiivne tööturupoliitika, tööturu toimimine, palgad ja palgakujundus																											
	Mittediskrimineerimine ja võrdsed võimalused																											
	Pensionisüsteemid, aktiivse vananemine ja põlvkonnavaheetus																											
	Vaesus, sotsiaalne kaasatus ja sotsiaalkaitse																											
	Tervishoid																											
Energia, transport ja keskkond	Pikaajaline hooldus																											
	Elamumajandus																											
	Taastuvenergia ja salvestamine																											
	(Piiriülene) taristu ja turu toimimine																											
	Küttesüsteemide süsinikuheite vähendamine																											
	Tööstuse süsinikuheite vähendamine																											
	Energiatõhusus																											
Julgeolek	Kestlik põllumajandus, saastus ja elurikkus																											
	Veemajandus ja ressurside juhtimine																											
	Transport																											
	Kaitsekulutused																											
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	Kliimamuutustega kohanemine ja valmisolek																											
	Energiajulgeolek																											
	Digitaalne ühenduvus, taristu ja turu toimimine																											
Makromajandus ja eelarve	Konkurentsivõimelised piirkonnad, maa- ja rannikukogukonnad																											
	Kohalike avalike teenuste kättesaadavus																											
	Riigi tasandil madalamad valitsustasandid ja haldus																											
	Eelarveraamistik ja -juhtimine																											
Makromajandus ja eelarve	Maksupoliitika																											
	Maksuhaldus, maksudest kõrvalehoidmine ja maksustamise vältimine																											

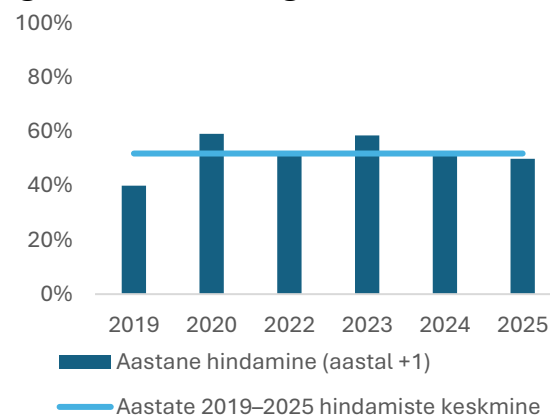
2. LIIDE. RIIGIPÕHISTE SOOVITUSTE RAKENDAMISEL TEHTUD EDUSAMMUD

2026. aasta Euroopa poolaasta raames tehakse kokkuvõtte alates 2025. aastast vastu võetud riigipõhistes soovitustes osutatud struktuursete probleemide lahendamiseks liikmesriikides võetud poliitikameetmetest. Riigipõhiste soovituste rakendamise hindamisel 2026. aastal analüüsitakse poliitikameetmeid, mille liikmesriigid on siiani võtnud⁵⁴. Selles võetakse eelkõige arvesse taaste- ja vastupidavusrahastrahastu rakendamise raames võetud meetmeid, taaste- ja vastupidavuskavades võetud kohustusi ning keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavasid, sõltuvalt nende rakendamise määrast. Hindamine kajastab seega rakendamise praegust etappi, mitte edusamme, mida oleks võimalik saavutada kavade täieliku rakendatuse korral⁵⁵. Riigipõhiste soovituste hindamine 2026. aastal hõlmab 2025. aasta riigipõhiste soovituste hindamist (iga-aastane hindamine)⁵⁶.

Joonis 1. 2025. aasta riigipõhiste soovituste rakendamise praegune tase

Joonis 2. 2019.–2025. aasta riigipõhiste soovituste rakendamine: järjestikused iga-aastased hinnangud

Märkus. Joonisel 1 esitatud iga-aastane hinnang näitab edusamme, mis on registreeritud esimesel aastal pärast riigipõhiste soovituste vastuvõtmist. Olgu märgitud, et 2021. aasta riigipõhised soovitused on seotud üksnes eelarvepoliitikaga.

Üldiselt on 2025. aastal vastu võetud riigipõhiste soovituste rakendamine edenenu hästi. Liikmesriigid on neile 2025. aasta juulis esitatud soovituste puhul teinud vähemalt mõningaid edusamme neist 50 %-ga (joonis 1). See on üldjoontes stabiilne võrreldes 2025. aasta juunis tehtud

⁵⁴ Sealhulgas poliitikameetmed, millest on antud teada Euroopa poolaasta missioonide käigus, mis on esitatud Euroopa riigipõhiste soovituste andmebaasis, iga-aastastes eduaruannetes ning taaste- ja vastupidavusrahastrahastu aruannetes (aruanded, mis esitatakse kaks korda aastas vahe-eesmärkide ja sihtide rakendamisel tehtud edusammude kohta ning maksetaotluste hindamise tulemuste kohta).

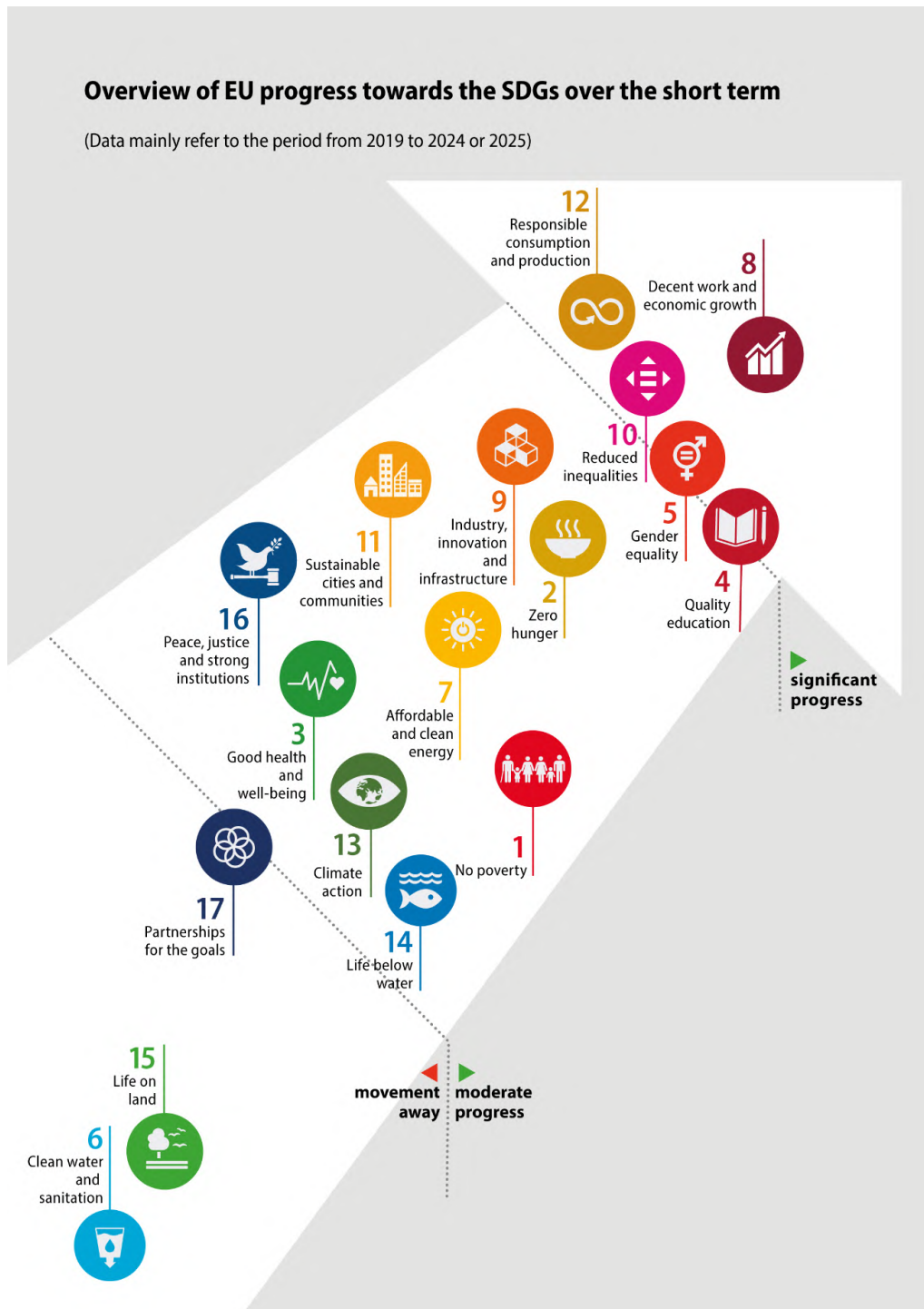
⁵⁵ Hinnang „väheseid edusammud“ antakse meetmetele, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavadele antud hinnangu heakskiitmise kohta või keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavadele antud hinnangu heakskiitmise kohta vastu võetud nõukogu rakendusotsuste lisades ning mida ei ole veel vastu võetud või rakendatud, kuid mida peetakse riigipõhiste soovituste hindamise meetodika kohaselt usaldusväärse viisi teatavaks tehtuks.

⁵⁶ 2025. aasta riigipõhistes soovitustes on iga liikmesriigi jaoks esitatud soovituste kogum, mille suhtes liikmesriigid peavad võtma täiendavaid poliitikameetmeid; Soovituste andmisel on tuginetud 2019.–2024. aasta rakendamata riigipõhiste soovituste läbivaatamisele, võttes arvesse nende käsitlemist taaste- ja vastupidavuskavades ning nende jätkuvat asjakohasust.

edusammudega 2024. aasta oktoobris vastu võetud riigipõhiste soovitude puhul. Nende poliitikavaldkondade seas, mille kohta esitati 2025. aastal soovitus arvestatavale arvule liikmesriikidele, on tehtud edusamme eelkõige erasektori võla- ja maksejõuetusraamistiku, eelarveraamistiku ja eelarvejuhtimise valdkonnas, millele järgnevad digitaalne ühenduvus, taristud ning turu toimimine ja palgakujundus. Seevastu vähem on edusamme tehtud finantsteenuste ja finantsstabiilsuse, õigusloome kvaliteedi ja riigiettevõtetega seotud soovitude arvessevõtmisel.

Riigipõhiste soovitude rakendamise hindamise tulemused 2025. aastal koos eelmiste aastate tulemustega on kättesaadavad komisjoni veebisaidil.

3. LIIDE. ELiS KESTLIKU ARENGU EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL TEHTUD EDUSAMMUD

Märkus. Sellel joonisel on [kättesaadavatele andmetele](#) tuginedes kujutatud ELi viimase viie või kuue aasta edusamme kõigi 17 eesmärgi saavutamisel, jättes 2020. aasta võrdlusaastana välja COVIDist tulenevate võõrväärtuste tõttu. Näitajate hindamise ja eesmärkide tasandil kokkuvõtmise meetod, samuti üksikasjalikumad analüüsid on avaldatud Eurostati veebisaidil: [Ülevaade – kestliku arengu näitajad - Eurostat \(europa.eu\)](#).

Kuidas on ELil läinud kestliku arengu eesmärkide saavutamisel?

Taustal kujutatud nool võtab visuaalselt kokku ELi edusammud kõigi 17 eesmärgi saavutamisel. Lühiajalises perspektiivis on EL teinud märkimisväärseid edusamme viie kestliku arengu eesmärgi saavutamisel: inimväärne töö ja majanduskasv (kestliku arengu eesmärk 8), vastutustundlik tarbimine ja tootmine (kestliku arengu eesmärk 12), ebavõrdsuse vähendamine (kestliku arengu eesmärk 10), sooline võrdõiguslikkus (kestliku arengu eesmärk 5) ja kvaliteetne haridus (kestliku arengu eesmärk 4). EL on teinud edusamme üheksa muu kestliku arengu eesmärgi suunas, kuid aeglasemas tempos. Nende eesmärkide hulgas on EL saavutanud parimaid tulemusi tööstuse, innovatsiooni ja taristu valdkonnas (kestliku arengu eesmärk nr 9) ning nälja kaotamise valdkonnas (kestliku arengu eesmärk nr 2). Seevastu ei ole täheldatud edusamme üleilmse koostöö eesmärkide saavutamisel (kestliku arengu eesmärk 17). Lisaks on EL bioloogilise mitmekesisuse vähenemise, veenappuse ja vee kvaliteedi halvenemise tõttu eemaldunud kestliku arengu eesmärkidest, mis puudutavad elurikkust ja maismaa-ökosüsteeme (kestliku arengu eesmärk nr 15) ning puhast vett ja sanitaartingimusi (kestliku arengu eesmärk nr 6). Kokkuvõttes on EL teinud erinevas tempos ja allesjäänud probleemidest hoolimata edusamme enamiku kestliku arengu eesmärkide suunas, samal ajal kui kestliku arengu eesmärgi nr 17 täitmine on seiskunud ning kestliku arengu eesmärkide nr 6 ja 15 puhul on toimunud tagasimineku.

4. LIIDE. MAKROMAJANDUSLIKU TASAKAALUSTAMATUSE MENETLUS. ELI LIIKMESRIIKIDE MAKROMAJANDUSLIKU TASAKAALUSTAMATUSE PÕHJALIKU ANALÜÜSI TULEMUSED

Tasakaalustamatus või ülemäärane tasakaalustamatus leiti seitsmest põhjalikult analüüsitud liikmesriigist neljas. Põhjalikus analüüsis vaeti haavatavuste ulatust, nende hiljutist dünaamikat ja väljavaateid ning seotud poliitikameetmeid, mis on kolm kriteeriumi, millel makromajandusliku tasakaalustamatuse liigitus põhineb.

Allpool on vaadeldud haavatavusi, mis on praegusel hetkel kõige asjakohasemad, ning keskendutud esmalt riikideülestele suundumustele ja seejärel suundumustele seitsmes liikmesriigis, mille olukorda sel aastal põhjalikult analüüsiti.

Inflatsioon on veelgi vähenenud peaaegu kogu euroalal ja ELis, kuid mitmes liikmesriigis püsivad olulised inflatsioonierinevused ja energiahindade tõus aitab praegu kaasa inflatsiooni uuele kasvule. Kuigi inflatsioon aeglustus 2025. aastal ja 2026. aasta alguses veelgi, on mõnes riigis nii euroalal kui ka väljaspool seda inflatsioon jätkuvalt oluliselt üle keskmise. Isegi kui võtta arvesse asjaolu, et osa neist erinevustest kajastab kaudsete maksude tõusu, on inflatsioonierinevused suurenenud, sealhulgas seal, kus majandustegevus on olnud tagasihoidlik. Tuleviku vaates näib inflatsiooni aeglustumine olevat üha suuremas ohus ning ei saa välistada inflatsioonierinevuste edasist suurenemist. Samal ajal on tööjõu ühikukulu kasv viimasel aastal mõnel juhul märkimisväärselt aeglustunud, tingituna aeglasemast palgakasvust ja piiratud tootlikkuse kasvust. Mitmes riigis on see võrreldes teiste riikidega siiski endiselt kõrge. Püsivad erinevused kuludes ja hindades võivad kahjustada konkurentsivõimet, eelkõige riikides, kus kulude ja hindade konkurentsivõime on juba niigi rohkem kannatanud ning välispositsioon hapram. Lisaks võivad püsivad inflatsioonierinevused nõrgendada ühise rahapoliitika tulemuslikkust.

Jooksevkonto positsioonid paranesid 2025. aastal, kuid mure suure eelarvepuudujäägi pärast püsib ja energiahindade hiljutine tõus võib jooksevkonto seisuga halvendada. Mõnevõrra kiirem ekspordi kasv koos energiahindade langusega aitas 2025. aastal vähendada suurt jooksevkonto puudujääki. Ometi on mõne riigi jooksevkonto puudujääk jätkuvalt oluliselt suurem, kui saaks põhjendada nende majanduse põhinäitajate alusel. Mõnes liikmesriigis, kus on tehtud põhjalik analüüs, moodustab suur valitsemissektori eelarvepuudujääk suure osa majanduse välisrahastamisvajadusest, samas kui teistes liikmesriikides on peamiseks põhjuseks tõusuteel sisenõudlus. Samal ajal on märkimisväärne jooksevkonto ülejääk mõnevõrra vähenenud, isegi kui see on endiselt suur, tänu sisenõudluse kiiremale kasvule ülejäänud euroalaga võrreldes. Tuleviku vaates võivad kõrgemad energiahinnad takistada maksebilansi paranemist või selle isegi tagasi pöörata. Samuti peaks kaubanduse kasv võrreldes 2025. aastaga aeglustuma, piirates kaubandusbilansi edasist kasvu ja muutes selle sõltuvamaks sisenõudluse muutustest.

Negatiivsemad rahvusvahelised netoinvesteeringuspositsioonid paranesid mitmel juhul 2025. aastal veelgi, kuid varasemast vähem, ning see areng võib jooksevkonto puudujääkide

kasvades peagi pöörduda vastupidiseks. Hoolimata märkimisväärsetest jooksevkonto puudujääkidest paranes enamik neist 2025. aastal veelgi tänu SKP nominaalkasvule (isegi kui nimetaja muutuse mõju oli mõnevõrra väiksem kui varasematel aastatel) ja kapitalisiirete kiirenemisele. Kui aga sellised väga suured jooksevkonto puudujäägid püsivad, võivad negatiivsed rahvusvahelised netoinvesteeringispositsioonid halveneda. Selgelt positiivsed positsioonid vähenesid 2025. aastal, kajastades peamiselt väärtuse hindamise negatiivset mõju, kuid peaksid suure ülejäägi püsimise korral suurenema.

Pärast väikest taastumist 2024. aastal kiirenes eluasemete hindade kasv 2025. aastal veelgi. Nõudlust on suurendanud kodumajapidamiste reaalvalu kasvu ja toetavamad rahastamistingimused, samal ajal kui pakkumine on mõnes piirkonnas jäänud piiratuks või isegi vähenenud. Mitmes riigis suurenes ülehindamise oht. Ebatõhusad üüriturud ei ole palju muutunud ja teatav poliitika, sealhulgas maksupoliitika, mis stimuleerib kodu soetamist laenuga, jätkab nõudluse kasvu soodustamist mõnes riigis. Eluasemehindade puhul prognoositakse nende jätkuvat kasvamist, sest pakkumise kitsaskohtade lahendamiseks võetavad meetmed on aeglased. Selle tulemusena eluasemepuudus suureneb.

Kodumajapidamiste ning mittefinantsettevõtete laenuvõtmine on madalamate intressimääradega kasvanud, samal ajal kui kõrge võlasuhe vähenes varasemate aastatega võrreldes vähem. Nimetaja muutuse mõju on väiksema SKP nominaalkasvu tõttu vähenenud, mistõttu vähenes võla suhe varasemate aastatega võrreldes vähem. Erasektori kõrge võla tasemega liikmesriikides on võlakoormuse vähenemise tempo olnud kodumajapidamiste puhul sageli aeglased. Rahastamistingimuste hiljutine karmistamine võib vähendada laenuvõtmist ja suurendada võla teenindamise koormust, eriti seal, kus ujuva intressiga laenud on laialt levinud.

Valitsemissektori võla suhte dünaamika on olnud erinev, mõnikord langedes, kuid sageli kasvades sõltuvalt eelarve tasakaalust, samal ajal kui intressimäärad on praegu kõikjal tõusuteel. Kõrge valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenes ühes riigis, mille olukorda põhjalikult analüüsiti, kuid suurenes teistes. Väiksem majanduskasv nõrgendas ka võladünaamikat. Tuleviku vaates peaks suured puudujäägid, isegi kui need vähenevad, süvendama võlasuhet mitmel juhul veelgi. 2025. aastal paranesid euroala riigivõlakirjade kaudu laenuvõtmise tingimused, kuid pikaajalised intressimäärad püsisid muutumatuna euroalasse mittekuuluvates liikmesriikides, kus välisvaluutas laenuvõtmine on samuti märkimisväärne. Alates märtsist on riigivõlakirjade tootlus erinevate tähtaegade lõikes siiski tõusnud.

Pangandussektori olukord on püsinud hea. Omavahendite suhtarvud on 2025. aastal veidi suurenenud. Pankade kasumlikkus on jäänud suureks netointressitulu vähenemisest hoolimata. Viivislaenude maht on olnud üldiselt stabiilne ja kokkuvõttes peaaegu kõigi aegade madalaimal tasemel, kusjuures see vähenes veel veidi liikmesriikides, kus see oli varem suur, ja mõnel juhul suurenes vaevumärgatavalt. Samal ajal on pangandussektorivälise laenuteenindajate viivislaenude maht mõnes liikmesriigis endiselt suur ja nende restruktureerimine endiselt aeglane.

Ärikinnisvara on mõnel juhul endiselt haavatavuse allikas, kuid rahastamissurve on vähenenud. Mõnes liikmesriigis on pankadel jätkuvalt oma riigi võlakirjades suur riskipositsioon, mis on mõnel juhul veelgi suurenenud.

Tabel 1. LIIKMESRIIKIDE LIIGITUS MAKROMAJANDUSLIKU TASAKAALUSTAMATUSE MENETLUSE ALUSEL

	2025. aasta tulemused	2026. aasta tulemused
Tasakaalustamatus puudub	CY, DE, EE	EL, NL, SE
Tasakaalustamatus	EL, HU, IT, NL, SE, SK	HU, IT, SK
Ülemäärane tasakaalustamatus	RO	RO
<i>p.m.: põhjalikku analüüsi ei tehtud</i>	<i>AT, BE, BG, CZ, DK, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, PL, PT, SI</i>	<i>AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, PL, PT, SI</i>

Märkus. Liikmesriigid, mille liigitust on 2026. aastal 2025. aastaga võrreldes muudetud, on mõlemas veerus märgitud paksus kirjas.

Liikmesriigid, kus tasakaalustamatust enam ei esine

Kreekas enam tasakaalustamatust ei esine. Valitsemissektori võla ja välisvõlaga seotud haavatavus on viimastel aastatel tänu SKP stabiilsele kasvule vähenenud ning eelarveülejäak aitab valitsemissektori võlga veelgi vähendada; pankade viivislaenud on vähenenud ja bilansid on paranenud; jooksevkonto puudujääk on endiselt suur, kuid selle soodne rahastamine leevendab välispositsiooni jätkusuutlikkuse riske; Kreeka on rakendanud asjakohaseid reforme, et vähendada oma pikaajalist haavatavust. Kuigi valitsemissektori võla suhe SKPsse on endiselt kõrge, on see tänu konservatiivsele eelarvepoliitikale ja SKP kasvule jätkuvalt vähenenud, mis on toetanud ka negatiivse rahvusvahelise netoinvesteeringu positsiooni paranemist. Nii valitsemissektori võla kui ka välisvõla suhe väheneb eeldatavasti veelgi. Jooksevkonto puudujääk on jäänud suureks ega parane eeldatavasti sel aastal, kuid suure osa sellest peaks katma ELi rahastus ja erasektoripoolne võlga mittetektav rahastus. Tööturg on paranenud ja töötuse määr on veelgi langenud. Viimastel aastatel on pangad oma bilansid korrastanud. Pangandussektorivälise laenuteenindajate viivislaenude restruktureerimine on siiski endiselt aeglane. Üldiselt on poliitikas tehtud suuri edusamme ja tegeletud peamiste haavatavustega, kusjuures valitsus on võtnud mitmesuguseid meetmeid, mille abil parandada ettevõtluskeskkonda, tööturgu ja maksuhaldust. Tuleviku vaates aitaks usaldusväärse eelarvepoliitika järgimine valitsemissektori võlga veelgi

vähendada ning kuigi tööjõu tootlikkusega seotud struktuursed probleemid püsivad, pakub Euroopa poolaasta raamistikku struktuurireformide edenemise jälgimiseks.

***Madalmaades** enam tasakaalustamatust ei esine. Aastate jooksul on esinenud kodumajapidamiste suure võlakoormuse, eluasemeturu ja jooksevkonto suure ülejäägiga seotud haavatavust, kuid see on viimasel ajal vähenenud.* Jooksevkonto suur ülejääk hiljuti veidi vähenes ja osa sellest on struktuurne, kuna Madalmaad on Euroopa peamine kaubanduse sõlmpunkt ja seal asuvad paljud hargmaised ettevõtted. Samal ajal säästude ja investeringute seisukohast näitab ülejäägi vähenemine, et hiljutist SKP reaalkasvu on peamiselt vedanud sisenõudlus ja nõudlus on kasvanud kiiremini kui ülejäänud euroalal, ehkki madalamalt tasemelt. Jooksevkonto ülejääk ei kasva prognooside kohaselt ei käesoleval ega järgmisel aastal. Eluasemete pakkumise vähenemise tõttu jätkavad eluasemehinnad märgatavat kasvumist. Kodumajapidamiste võla suhe SKPsse vähenes taas 2025. aastal, kuigi varasemast aeglasemalt, kuna laenuvõtmine madalamate intressimääradega suurenes. Kodumajapidamiste võlakoormus võib lähiaastatel stabiliseeruda ja kodumajapidamiste suure võlakoormusega seotud riske leevendab osaliselt asjaolu, et valdav osa hüpoteeklaenudest on fikseeritud intressimääraga. Eluasemete pakkumise suurendamiseks on võetud mõningaid poliitikameetmeid ning valitsuse viimane investeerimiskava, mis puudutab ka elamumajandust, võib aidata vähendada jooksevkonto ülejääki keskpikas perspektiivis. Tuleviku vaates võib eluasemete pakkumise tulemuslik suurendamine ja laenuga rahastatavat eluaseme soetamist stimuleerivate maksusoodustuste kaotamine aidata püsivalt alandada eluasemehindu ja vähendada kodumajapidamiste võlakoormust, samal ajal kui siseinvesteeringute suurendamine aitaks veelgi vähendada jooksevkonto ülejääki. Euroopa poolaasta pakub raamistikku eluasemereformide edenemise jälgimiseks.

***Rootsis** enam tasakaalustamatust ei esine. Kinnisvaraturu ja erasektori kõrge võlatasemega seotud haavatavus püsib, kuid selle ulatus on viimasel ajal vähenenud.* Kuigi Rootsi majandus on ujuva intressiga hüpoteeklaenude laialdase kasutamise tõttu intressimäärade suhtes väga tundlik, osutus ta 2022. ja 2023. aastal kõrgemate intressimäärade suhtes vastupidavaks, mis põhjustas eluasemehindade languse. Sellest ajast saati on eluasemehinnad olnud stabiilsed ja näivad vähem ülehinnatud kui varem. Suur ärikinnisvarasektor näitas märke refinantseerimissuutlikkuse paranemisest, kuna intressimäärad alanesid ja juurdepääs kapitaliturgudele paranes. Alates pandeemiast vähenenud kodumajapidamiste võla suhe SKPsse peatus 2025. aastal ja jääb eeldatavasti stabiilseks. Edaspidi võib eluasemepuudus koos leebemate nõuetega laenuvõtjatele tõsta eluasemehindu ja kodumajapidamiste võlakoormust. Pangad on endiselt tugevad ja kasumlikud ning nende viivislaenude maht on väike. Hiljuti on võetud mõningaid meetmeid üürituru muutmiseks paindlikumaks ning 2025. aasta lõpus muudeti ehituslubade õigusraamistikku. Tuleviku vaates aitaks eluasemete pakkumise tulemuslik suurendamine ja laenuga rahastatavat eluaseme soetamist stimuleerivate maksusoodustuste kaotamine koos makrotasandi usaldatavusjärelevalve meetmete õige kasutamisega eluasemehindade kasvu veelgi pidurdada ja kodumajapidamiste võlakoormust püsivalt vähendada. Euroopa poolaasta pakub raamistikku eluasemereformide edenemise jälgimiseks.

Liikmesriigid, kus esineb tasakaalustamatus

Itaalias esineb endiselt tasakaalustamatus. Valitsemissektori suure võla ja tootlikkuse aeglase kasvuga seotud haavatavus, millel on piiriülene mõju, püsib ning majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute jätkuv ja tulemuslik rakendamine koos konservatiivse eelarvepoliitikaga on selle vähendamiseks endiselt väga olulisel kohal. Valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenes pärast pandeemiat, kuid suurenes 2024. aastal ja uuesti 2025. aastal SKP nominaalkasvu aeglustumise, varasemate aastate eluasemete renoveerimiseks ette nähtud maksukrediidi hilinevad mõju ja endiselt suure valitsemissektori eelarvepuudujäägi tõttu. Valitsemissektori võla suhe SKPsse kasvab eeldatavasti jätkuvalt 2026. ja 2027. aastal. Tootlikkus on viimasel ajal vähenenud ja prognooside kohaselt see stagneerub, mis piirab potentsiaalset SKP kasvu ja takistab seeläbi valitsemissektori võla suhte vähenemist. PANGAD on oluliselt parandanud oma varade kvaliteeti ja kasumlikkust ning vähendanud viivislaenude mahtu, kuid suur pankade ja riigi seotus on endiselt murettekitav, kuna riigivõlakirjade osakaal pankade varades on suur, eriti vähem oluliste institutsioonide ja ühistupankade puhul. Tööturg on jätkanud paranemist, kuid tööjõupotentsiaal ei näi olevat täielikult ära kasutatud. Pikaajaliste haavatavuste kõrvaldamiseks on võetud meetmeid, kuid hoolimata hiljutistest ulatuslikest reformimeetmetest ei ole tootlikkus veel märkimisväärselt kasvanud. Tuleviku vaates on majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute jätkuv ja tulemuslik rakendamine koos konservatiivse eelarvepoliitikaga endiselt väga oluline, et parandada tootlikkuse kasvu ja vähendada valitsemissektori võla suhet SKPsse.

Ungaris esineb endiselt tasakaalustamatus. Konkurentsivõime, valitsemissektori rahastamisvajaduste ja eluasemehindadega seotud haavatavus püsib ja eri poliitikaga on seda veelgi süvendatud. Hoolimata majandustegevuse paigalpüsimisest on inflatsioon ja tööjõu ühikukulu kasv olnud üks ELi suurim. Hinna- ja kulururve väheneb eeldatavasti ainult järk-järgult, jäädes samal ajal euroala ja ELi omast oluliselt suuremaks. Valitsemissektori eelarvepuudujääk on viimastel aastatel olnud suur ja selle paranemist ei prognoosita. Valitsemissektori rahastamisvajadused ja võla teenindamise kulud on endiselt suured, kuigi valitsemissektori võla suhe SKPsse on suurenenud vaid vähesel määral tänu SKP suurele nominaalkasvule endiselt kõrge inflatsiooni tingimustes. Pankadel on jätkuvalt suured riiginõuded, mis osaliselt kajastavad maksusoodustusi. Eluasemehinnad on jätkuvalt oluliselt kasvanud ja ülehindamise oht on suurenenud. Jooksevkonto on jäänud ülejääki, kuid Ungari suur sõltuvus energiaimpordist muudab ta haavatavaks kõrgemate ja volatiilsemate energiahindade suhtes. Poliitika ei ole paranenud ja on mõningaid haavatavusi süvendanud. Mittesihipäraseid toetusi, mis suurendavad hinnasurvet ja süvendavad eelarveprobleeme, on isegi suurendatud, samal ajal kui valitsuse laiaulatuslikud subsideeritud laenud koormavad riigi rahandust ja piiravad rahapoliitika tulemuslikkust. Tuleviku vaates vähendaks haavatavusi sellistest poliitikameetmetest tulemuslikult vabanemine.

Slovakkias esineb endiselt tasakaalustamatus. Välis- ja valitsemissektori eelarvepositsiooni, konkurentsivõime, eluasemeturu ja kodumajapidamiste võlakoormusega seotud haavatavus püsib ning poliitikameetmed on endiselt piiratud. Kuigi jooksevkonto puudujääk vähenes 2025. aastal

tänu madalamatele energiahindadele ja suuremale ekspordile, peaks see 2026. aastal välisolukorra halvenemise tõttu suurenema. Valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenes 2025. aastal, kuid on endiselt suur ja mõjutab maksebilanssi; lisaks prognoositakse, et see jääb 2026. aastal suures osas muutumatuks ja suureneb 2027. aastal, eeldusel et poliitikat ei muudeta, mis suurendab valitsemissektori võlga. Inflatsioon ületas 2025. aastal tublisti euroala oma, seda osaliselt käibemaksumäära tõusude tõttu, ning prognooside kohaselt jääb alusinflatsioon 2026. aastal euroala kõrgeimate hulka. Kiiresti kasvav tööjõu ühikukulu on konkurentsivõimet veelgi nõrgendanud ja eeldatavasti kasvab 2026. aastal endiselt suhteliselt kiiresti. Eluasemehinnad tõusid 2025. aastal hüpoteeklaenude madalamate intressimäärade tõttu ja jätkavad tõenäoliselt järsku tõusu, sest pakkumine on piiratud. Samuti kasvas kodumajapidamiste laenuvõtmine, sest intressimäärad olid madalamad ja sissetulekud suuremad. Poliitilised edusammud on olnud piiratud. Tuleviku vaates vähendaks haavatavust see, kui tulemuslikult käsitletakс tööjõu maksustamise, konkurentsivõime, eluasemete pakkumise ja eelarvepoliitika põhiküsimusi.

Liikmesriigid, kus esineb ülemäärane tasakaalustamatus

Rumeenias esineb endiselt ülemäärane tasakaalustamatus. Eelarve- ja jooksevkonto puudujäägiga seotud haavatavus on viimasel ajal mõnevõrra vähenenud, kuid on endiselt väga tuntav, samal ajal kui kulupõhine konkurentsivõime halveneb jätkuvalt, kuigi vähem kui varem. Valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenes 2025. aastal tänu märkimisväärsetele konsolideerimisjõupingutustele; puudujääk peaks 2026. ja 2027. aastal veelgi vähenema, kuid jääks endiselt suureks. Pankade ja riigi seotus on jätkuvalt märkimisväärne, kuna riigivõlakirjade osakaal pankade koguvaras on ELi suurim ja suurenes 2025. aastal. Jooksevkonto puudujääk paranes 2025. aastal vaid vähesel määral ja jääb prognooside kohaselt suureks, isegi kui see väheneb sel aastal mõnevõrra rohkem. Tööjõu ühikukulu aeglustus 2025. aastal märkimisväärselt pärast varasemate aastate väga jõulist kasvu, kuid kasvab siiski eeldatavasti kiiremini kui enamikus ELi riikides. Alusinflatsioon oli viimastel aastatel ELi kõrgeim – käibemaksumäärade tõus 2025. aastal seletab vaid osa sellest – ja peaks jääma kõrgeks. 2025. aastal tehti märkimisväärsed poliitilisi edusamme, eelkõige eelarvepuudujäägi vähendamisel tänu valitsemissektori palkade ja pensionide kaheaastasele külmutamisele ning käibemaksumäärade ja muude maksude tõstmisele. Tulevikku vaadates jääb Rumeenia ilma eelarve täiendava jõulise konsolideerimiseta koos täiendavate ettevaatlike sissetulekupoliitikameetmete ja tõhusate struktuurireformideta endiselt avatuks riskidele, mis on seotud intressimäärade tõusu ja investorite usalduse muutumisega.

LIIDE 5. REFORMITUD STABIILSUSE JA KASVU PAKTI KOHANE EELARVEJÄRELEVALVE

Hinnang liikmesriikide kaupa⁵⁷

Praeguseks on hakatud reformitud majanduse juhtimise raamistikku püsivalt rakendama. 2025. aastaks esitasid kõik liikmesriigid oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (edaspidi „keskpika perioodi kava“). Iirimaa ja Madalmaad, kellel astus ametisse uus valitsus, esitasid 2026. aastal uue keskpika perioodi kava.

Kõnealuste keskpika perioodi kavade ja vastavate nõukogu soovitude rakendamisel tehtud edusammudest on antud ülevaade liikmesriikide poolt aprilli lõpus esitatud iga-aastastes eduaruannetes (edaspidi „eduaruanded“)⁵⁸. Koos komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi ning Eurostati esitatud 2024. ja 2025. aasta eelarve täitmise andmetega annavad eduaruanded olulise sisendi, mille põhjal hinnata, kas liikmesriigid järgivad soovitatud eelarvekava, ning kui see on asjakohane, ka eelarve kohandamise perioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute rakendamist⁵⁹.

Tabel 2. Ülevaade sellest, kuidas liikmesriigid järgivad netokulude kasvu ülemmäära soovitust

		2026		
		Kavandatud vastavus	Mittevastavuse oht	Olulise mittevastavuse oht
2025	Vastavus	BE*, AT*, PL*, RO*, SK*, FI*, CZ, DK, DE, EE, EL, FR ^C , LV, SE ^C	FR ^{*,A} , ES	HU*, SE ^A
	Mittevastavus	IT*	PT	LT, SI
	Oluline mittevastavus	IE	LU, NL	MT**, BG, HR, CY

*Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust **Malta puhul soovitab komisjon nõukogul ülemäärase eelarvepuudujäägi otsuse tühistada. Liikmesriigid, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, sest nende valitsemissektori eelarvepuudujääk oli 2025. aastal alla 3 % SKPst ja valitsemissektori võla suhe SKPsse alla 60 % või valitsemissektori eelarvepositsioon oli tasakaalulähedane või ülejäägis⁶⁰. ^A2026. aasta hindamise aluseks on netokulude aastane kasvumäär. ^C2026. aasta hindamise aluseks on netokulude kumulatiivne kasvumäär.

Märkused. Kui netokulude kasv on soovitatud kasvust suurem (st kõrvalekalle on positiivne), võrreldakse kõrvalekalde suurust aastapõhise künnisega 0,3 % SKPst ja kumulatiivse künnisega 0,6 % SKPst. Nendest künnistest allapoole jäävat positiivset kõrvalekallet käsitatakse mittevastavuse ohuna ning neid künniseid ületavat kõrvalekallet olulise mittevastavuse ohuna. Liikmesriikide puhul, kelle suhtes on aktiveeritud riigipõhine

⁵⁷ Vt ka tekstikast 5 käesoleva liite lõpus.

⁵⁸ 2026. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en. Ungari ei ole oma eduaruannet veel esitanud.

⁵⁹ See puudutab Belgiat, Saksamaad, Hispaaniat, Prantsusmaad, Itaaliat, Austriat, Rumeeniat ja Soomet.

⁶⁰ „Tasakaalulähedase või ülejäägis“ eelarvepositsiooni all mõistetakse nõukogu määruse (EL) 2024/1264 põhjenduse 14 kohaselt valitsemissektori eelarvepuudujääki, mis ei ületa 0,5 % SKPst.

kaitsekulude vabastusklausel, võetakse hindamisel arvesse vastavat paindlikkust ja vaadeldakse üksnes netokulude kumulatiivset kasvu. Iirimaa, Madalmaade ja Soome puhul tehakse 2026. aasta hinnang viimaste soovitude põhjal, aga 2025. aasta hinnang varasemate soovitude põhjal.

Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust

2025. aasta puhul on komisjon hinnanud tõhusate meetmete võtmist eelarve täitmise andmete põhjal. 2026. aasta puhul põhineb hindamine komisjoni 2026. aasta kevadprognoosil ja seda tuleks pidada esialgseks, sest 2026. aasta sügisel ja 2027. aasta kevadel tehakse eelarve täitmise andmete põhjal ümberhindamine. Seni, kuni eelarve täitmise andmed on puudu, kaalutakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega edasiliikumist üksnes siis, kui nõuded on täitmata eriti suures ulatuses. Kui liikmesriik peab kinni korrigeerivast kavast, tuleks seda käsitada tõhusate meetmete võtmisena. Kui netokulude kasv kaldub korrigeerivast kavast kõrvale, teeb komisjon üldise hindamise.

Belgia – netokulud kasvasid 2025. aastal nõukogu soovitatud ülemäärast suuremas ulatuses. Seevastu jääb kumulatiivne kõrvalekalle riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse, kui võtta arvesse kaitsekulutuste kasvu. 2026. aastal peaksid nii netokulude aastane kui ka kumulatiivne kasv jääma allapoole soovitatud ülemäära. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Belgia vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemäära soovitusele ja vastab prognoosi kohaselt sellele ka 2026. aastal. Praeguses etapis hindab komisjon, et Belgia on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.**

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhietappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Siiski on mõne reformi rakendamine takerdunud. Nimelt pidi parlament võtma 2025. aasta neljandas kvartalis vastu pensionireformi, kuid nüüd on see kavas vastu võtta 2026. aastal. Maksureformid, mis tuli ära teha 2026. aasta esimeses kvartalis, on osaliselt ellu viidud ja ülejäänud osas on need kavas lõpule viia 2026. aasta juuliks. Kaks reformi, millega soovitakse parandada eelarve koordineerimist eri valitsustasandite vahel ja mille tähtaeg oli 2025. aasta neljandas kvartalis, on valitsuse tasandil suures osas kokku lepitud, nii et üle on jäänud vaid õigusaktid vastu võtta, mis peaks lõpule viidama 2026. aasta lõpuks. **Komisjon leiab, et üldiselt on Belgia oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Prantsusmaa – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemäärast väiksemas ulatuses. 2026. aastal ületab aastane netokulude kasv nõukogu soovitatud ülemäära, samas kui kumulatiivne netokulude kasv jääb allapoole soovitatud ülemäära. Seega **hinnatakse, et Prantsusmaa on 2025. aastal netokulude kasvu ülemääraga vastavuses. 2026. aastal esineb Prantsusmaal hinnangu kohaselt oht, et netokulude aastane kasvumäär ei ole soovitusega vastavuses, samas kui prognoosi kohaselt vastab soovitusele kumulatiivne kasvumäär. Praeguses etapis hindab komisjon, et**

Prantsusmaa on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus. Samas ei pruugi Prantsusmaal praeguste prognooside kohaselt õnnestuda 2026. aastal tõhusaid meetmeid võtta, mistõttu võib tekkida vajadus ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega edasi liikuda. Seepärast soovib komisjon nõukogul kutsuda Prantsusmaad üles tagama, et netokulud vastavad korrigeerivale kavale.

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhitappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Miinimumpalgaga seotud sotsiaalkindlustusmaksetest tehtava vabastuse uus sõnastus on andnud kokku lepitust väiksema kokkuhoiu. **Komisjon leiab, et üldiselt on Prantsusmaa oma kohustused rahuldavalt täitnud.** Edaspidi hakkab mõju avaldama see, et 2023. aastal algatatud pensionireform on peatatud kuni 2028. aasta jaanuarini.

Itaalia – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemäärast suuremas ulatuses, kuid kumulatiivse ülemäära suhtes siiski vaid pisut. Netokulud kasvavad 2026. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses prognoosi kohaselt nõukogu soovitatud ülemäärast väiksemas ulatuses. Seepärast **hinnatakse, et Itaalia ei ole 2025. aastal netokulude kasvu ülemäära soovitusega vastavuses, kuid peaks prognoosi kohaselt vastavusse jõudma 2026. aastal.** Kõrvalekalle 2025. aastal nõuab üldist hindamist. Võttes arvesse nominaalse eelarvepuudujäägi vähenemist, ülemäärase eelarvepuudujäägi prognoosikohast korrigeerimist alates 2026. aastast ja 2025. aasta kõrvalekalde väiksust, **hindab komisjon, et Itaalia on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.** Samal ajal soovib komisjon nõukogul kutsuda Itaaliat üles tagama, et nende netokulud vastavad korrigeerivale kavale.

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhitappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Seoses 2025. aasta neljandaks kvartaliks nõutud meetmega, mis on seotud avaliku sektori kulutuste suurendamisega teadus- ja arendustegevusele, arvatuna riiklike kogukulutustena teadus- ja arendustegevusele protsendina SKPst, pärineb värskeim kättesaadav Eurostati statistika 2024. aastast. Sellest hoolimata näitavad Itaalia ametiasutuste esitatud esialgsed hinnangud, et teadus- ja arendustegevuse kulutused arvatuna riiklike kogukulutustena teadus- ja arendustegevusele moodustavad 2025. aastal eeldatavasti 0,59 % SKPst, mis viitab sellele, et Itaalia liigub kavakohaselt eesmärgi täitmise suunas. **Komisjon leiab, et üldiselt on Itaalia oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Ungari – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemäärast suuremas ulatuses. Seevastu jääb kumulatiivne kõrvalekalle riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse, kui võtta arvesse kaitsekulutuste kasvu. 2026. aastal peaksid nii netokulude aastane kui ka kumulatiivne kasv ulatuma üle soovitatud ülemäära. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb 2026. aastal prognooside kohaselt üle 0,6 % SKPst (on kõigiti alust arvata, et tõhusaid meetmeid ei võeta), kui on võetud arvesse riikide vabastusklausliga

ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, hinnatakse, et Ungari vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusel, kuid 2026. aastal on Ungaril prognooside kohaselt olulisuse mittevastavuse oht. Praeguses etapis hindab komisjon, et Ungari on võtnud 2025. aastal tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.** Samal ajal viitab prognooside kohane olulise mittevastavuse oht 2026. aastal sellele, et tõhusaid meetmeid ei võeta, mis võib nõuda ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega edasiliikumist. Seepärast soovib komisjon nõukogul kutsuda Ungarit üles võtma netokulude kontrollimiseks meetmeid, et need vastaksid korrigeerivale kavale. Lisaks on olemas selge oht, et **Ungaril ei õnnestu korrigeerida ülemäärast eelarvepuudujääki 2026. aastaks,⁶¹ mis on korrigeeriva kava viimane aasta.** Seepärast tuleb komisjonil soovitada nõukogul võtta vastu artikli 126 lõike 7 kohane muudetud soovitus, millega kehtestada korrigeeriv kava järgnevatel aastatel⁶². Komisjon jälgib olukorda tähelepanelikult ja hindab olukorda sügisel uuesti.

Austria – netokulud kasvasid 2025. aastal nõukogu soovitatud ülemäärast väiksemas ulatuses. Samamoodi kasvavad netokulud 2026. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses prognoosi kohaselt nõukogu soovitatud ülemäärast väiksemas ulatuses. Seepärast **hinnatakse, et Austria on 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusel vastavuses ja peaks prognoosi kohaselt olema vastavuses ka 2026. aastal. Praeguses etapis hindab komisjon, et Austria on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.**

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhietappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. **Komisjon leiab, et üldiselt on Austria oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Malta – Malta vähendas 2025. aastal edukalt oma valitsemissektori eelarvepuudujääki alla 3 % SKPst, enne nõukogu kehtestatud tähtaega. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks eelarvepuudujääk jääma alla 3 % SKPst ka 2026. ja 2027. aastal. Seepärast **soovib komisjon täna nõukogul võtta artikli 126 lõike 12 alusel vastu otsus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu 26. juuli 2024. aasta otsus, mis käsitleb ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu Maltal.**

Komisjon märgib, et nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Malta keskpika perioodi kava, jääb siiski kehtima. Võrreldes viimati nimetatud soovitusel jäi netokulude aastane kasv 2025. aastal allapoole soovitatud ülemmäära, samal ajal kui kumulatiivses arvestuses ületas see ülemmäära, kusjuures kõrvalekalle oli üle 0,6 % SKPst. 2026. aastal peaks netokulude kasv ületama prognooside kohaselt nõukogu soovitatud ülemmäära nii aastases kui ka

⁶¹ Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes Ungari valitsemissektori eelarve puudujääk 2024. aasta 5,1 %-lt SKPst 2025. aastaks 4,7 %-le SKPst. 2026. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 6,2 % SKPst ja 2027. aastal 5,8 % SKPst.

⁶² 1. juunil 2026 teatas Ungari komisjonile oma kavatsusest esitada muudetud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

kumulatiivses arvestuses, kusjuures vastav kumulatiivne kõrvalekalle peaks olema üle 0,6 % SKPst⁶³. Seepärast hinnatakse, et Maltal on 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusena oluline mittevastavus ja prognoosi kohaselt on olulise mittevastavuse oht ka 2026. aastal. Seepärast soovib komisjon nõukogul kutsuda Maltat üles võtma netokulude kontrollimiseks meetmeid, et nende kasv vastaks soovitud ülempiirile.

Poola – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitud ülemmäärast suuremas ulatuses. Seevastu jääb kumulatiivne kõrvalekalle riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse, kui võtta arvesse kaitsekulutuste kasvu. 2026. aastal peaks netokulude aastane kasv jääma prognooside kohaselt alla soovitud ülemmäära, kuid netokulude kumulatiivne kasv peaks soovitud ülemmäära ületama. Kuid kumulatiivses arvestuses prognoositud kõrvalekalle jääb praeguste kaitsekulutuste prognooside kohaselt riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Poola vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusena ja vastab sellele prognoosi kohaselt ka 2026. aastal. Praeguses etapis hindab komisjon, et Poola on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.**

Rumeenia – tänu 2025. aasta teises pooles vastu võetud ulatuslikele eelarvepoliitika pakettidele jääb netokulude kasv 2025. aastal allapoole nõukogu soovitud ülemmäära. Samamoodi kasvavad netokulud 2026. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses prognoosi kohaselt nõukogu soovitud ülemmäärast väiksemas ulatuses. Seepärast **hinnatakse, et Rumeenia on 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusena vastavuses ja peaks prognoosi kohaselt olema vastavuses ka 2026. aastal. Praeguses etapis hindab komisjon, et Rumeenia on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.** Samal ajal rõhutab komisjon, et Rumeenia eelarveolukord on endiselt habras ja 2025. aastal oli Rumeenial liidu suurim eelarvepuudujääk; samuti esineb suur rakendamisrisk, mis nõuab 2026. aastal ja sellele järgnevatel aastatel eelarve kohandamisele ulatusliku ja püsiva tähelepanu pööramist.

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhietappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Avaliku sektori tasustamissüsteemi reformi ettevalmistav töö on tehnilisel tasandil käimas ja 2026. aasta suvel võetakse eeldatavasti vastu uus seadus. Täiendavaid meetmeid tuleb Rumeenial võtta maksuhalduse valdkonnas, eelkõige selleks, et vähendada väga suurt käibemaksu alalaekumist. Samuti jätkub töö kinnisvaramaksu reformiga, sealhulgas kinnisvara automatiseeritud hindamise IT-süsteemi väljatöötamise ja avaliku sektori kulutuste

⁶³ Eelarvepuudujäägi vähenemine 2025. aastal kajastab tulude, sealhulgas äriühingu tulumaksust ja kaudselt maksustamisest saadud tulude suurt kasvu, mis on peamiselt tingitud nominaalse SKP ja maksubaasi suurenemisest ning märkimisväärtest erakorralistest maksutuludest. Teisest küljest, ehkki riiklikule lennuettevõtjale 2024. aastal tehtud märkimisväärne kapitalisiire ei kordunud, jätkasid valitsemissektori kulud märkimisväärselt kasvu, kusjuures olulisel määral suurenesid valitsuse palgakulud ja vahetarbimise kulud, samuti kohtuotsustest tulenevad ühekordsed kulud.

süsteemide seirestruktuuri kasutuselevõtu vallas, ning ettevõtete rahastamise reformiga. **Komisjon leiab, et üldiselt on Rumeenia oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Slovakkia – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. 2026. aastal peaks netokulude aastane kasv olema prognooside kohaselt üle soovitatud ülemmäära, kuid netokulude kumulatiivne kasv peaks jääma soovitatud ülemmäärast allapoole. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Slovakkia vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastab sellele prognoosi kohaselt ka 2026. aastal. Praeguses etapis hindab komisjon, et Slovakkia on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.**

Soome – vastavust netokulude kasvule 2025. aastal hinnatakse nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitusel, samas kui 2026. aasta puhul on asjakohane võtta aluseks nõukogu 20. jaanuari 2026. aasta soovitus. Soome netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. Seevastu 2026. aastal kasvavad netokulud prognoosi kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Siiski jääb kumulatiivses arvestuses kõrvalekalle praeguste kaitsekulutuste prognooside kohaselt riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Soome vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastab sellele prognoosi kohaselt ka 2026. aastal. Praeguses etapis hindab komisjon, et Soome on võtnud tõhusaid meetmeid. Selle tulemusel peatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.**

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhitappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Maakondade heaalteenusete eelarve puudujäägi korrigeerimise vallas on kulude kasv küll aeglustunud, kuid mõne maakonna kumuleerunud puudujääk on liiga suur selleks, et seda teenuste osutamist jätkates 2026. aasta lõpuks korrigeerida. Seepärast on valitsus esitanud ettepaneku pikendada maakondade puhul, kellel on eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks usaldusväärne kava, tähtaega 2029. aasta lõpuni. **Komisjon leiab, et üldiselt on Soome oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Muud liikmesriigid

Bulgaaria – Bulgaaria valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2025. aastal kontrollväärtust 3 % SKPst ja komisjoni prognoosi kohaselt on eelarvepuudujääk 2026. aastal 4,1 %. Seepärast on Bulgaaria lisatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohasesse aruandesse, milles hinnatakse eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmist. 2025. aastal oli eelarvepuudujääk alla 3 % SKPst, kui arvestada riikide vabastusklausli alusel kaitsekulutuste suurenemist alates 2024. aastast,

aga komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks kaitsekulutuste suurendamist arvestades 2026. aasta puudujääk kontrollväärtuse 3 % SKPst ületama. Võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust Bulgaaria aruande kohta, **kaalub komisjon ettepanekut algatada Bulgaaria suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.**

Bulgaaria netokulud kasvasid 2025. aastal nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb üle 0,6 % SKPst, kui on võetud arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks. 2026. aastal peaks netokulude aastane kasv olema prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses üle soovitatud ülemmäära. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb prognooside kohaselt üle 0,6 % SKPst, kui on võetud arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, hinnatakse, et Bulgaarial oli 2025. aastal netokulude kasvu ülemmääraga oluline mittevastavus ning 2026. aastal on Bulgaarial prognooside kohaselt olulise mittevastavuse oht.** Seega soovitab komisjon nõukogul kutsuda Bulgaariat üles pidama kinni netokulude kasvu ülemmääradest, mida nõukogu komisjoni eelduste kohaselt soovitab, võttes sihiks ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamise.

Tšehhi – 2025. aastal ületas aastane netokulude kasv nõukogu soovitatud ülemmäära, samas kui kumulatiivne netokulude kasv jääb allapoole soovitatud ülemmäära. 2026. aastal peaks aastane netokulude kasv prognooside kohaselt ületama nõukogu soovitatud ülemmäära, kuid netokulude kumulatiivne kasv peaks jääma soovitatud ülemmäärast allapoole, nii et kumulatiivses arvestuses on kõrvalekalle 0,1 % SKPst. Prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle jääb praeguste kaitsekulutuste prognooside alusel siiski riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiridesse. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Tšehhi vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastab prognoosi kohaselt sellele ka 2026. aastal⁶⁴.**

Taani – 2025. aastal ületas aastane netokulude kasv nõukogu soovitatud ülemmäära, samas kui kumulatiivne netokulude kasv jääb allapoole soovitatud ülemmäära. 2026. aastal ületab netokulude aastane kasv prognooside kohaselt nõukogu soovitatud ülemmäära, samas kui kumulatiivne netokulude kasv peaks jääma allapoole soovitatud ülemmäära. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Taani vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastab sellele prognoosi kohaselt ka 2026. aastal.**

Saksamaa – netokulud kasvasid 2025. aastal nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. 2026. aastal kasvavad netokulud nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses prognoosi kohaselt nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Kumulatiivne prognoositud kõrvalekalle jääb 2026. aastal siiski praeguste kaitsekulutuste prognooside kohaselt riikide vabastusklausliga

⁶⁴ 12. mail 2026 teatas Tšehhi komisjonile oma kavatsusest esitada muudetud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

võimaldatud paindlikkuse piiresse. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Saksamaa vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastab sellele prognoosi kohaselt ka 2026. aastal.**

Kuna Saksamaa valitsemissektori eelarve kavandatud puudujääk ületab 2026. aastal kontrollväärtuse 3 % SKPst, on Saksamaad hinnatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohases aruandes. Seda hinnangut arvestades on komisjon seisukohal, et Saksamaa suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseks puudub alus. Saksamaa eelarvesuundumusi hinnatakse uuesti 2026. aasta sügisel.

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhietappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. **Komisjon leiab, et üldiselt on Saksamaa oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Eesti – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. Siiski 2026. aastal kasvavad netokulud prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Ehkki kaitsekulutuste suurenemine leidis enamjaolt aset eelmistel aastatel, jääb kumulatiivne prognoositud kõrvalekalle 2026. aastal siiski praeguste kaitsekulutuste prognooside kohaselt riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Eesti vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastab sellele prognooside kohaselt ka 2026. aastal.**

Kuna Eesti valitsemissektori eelarve kavandatud puudujääk ületab 2026. aastal kontrollväärtuse 3 % SKPst, on Eestit hinnatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohases aruandes. Seda hinnangut arvestades on komisjon seisukohal, et Eesti suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseks puudub alus. Eesti eelarvesuundumusi hinnatakse uuesti 2026. aasta sügisel.

Iirimaa – vastavust netokulude kasvule 2025. aastal hinnatakse nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovituse alusel, samas kui 2026. aasta puhul on asjakohane võtta aluseks nõukogu 10. märtsi 2026. aasta soovitus. Aastane netokulude kasv 2025. aastal ületab nõukogu poolt 21. jaanuaril 2025 soovitatud ülemmäära ja vastav kõrvalekalle on veidi üle 0,3 % SKPst, samas kui kumulatiivne netokulude kasv jääb allapoole soovitatud ülemmäära. 2026. aastal peaksid nii netokulude aastane kui ka kumulatiivne kasv jääma prognooside kohaselt allapoole nõukogu 10. märtsi 2026. aasta soovitusel esitatud ülemmäära. Komisjon märgib samas, et eelarvepositsioon on 2025. aastal ülejäägis ja peaks prognooside kohaselt olema ülejäägis ka 2026. aastal. Seepärast **hinnatakse, et 2025. aastal järgis Iirimaa stabiilsuse ja kasvu paktis sätestatud eelarvepoliitilisi kohustusi ja peaks prognooside kohaselt olema nõuetega vastavuses ka 2026. aastal.** Seega soovitab komisjon nõukogul kutsuda Iirimaad üles pidama kinni nõukogu 10. märtsi 2026. aasta soovitusel esitatud netokulutuste kasvu ülemmääradest.

Kreeka – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. Samas 2026. aastal kasvavad netokulud prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast rohkem. Kumulatiivne prognoositud kõrvalekalle jääb 2026. aastal siiski praeguste kaitsekulutuste prognooside kohaselt riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Kreeka vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusele ja vastavus säilib prognooside kohaselt ka 2026. aastal.**

Hispaania – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Siiski jääb kumulatiivses arvestuses kõrvalekalle praeguse kaitsekulutuste hinnangulise taseme puhul riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse⁶⁵. 2026. aastal kasvavad netokulud nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses prognooside kohaselt nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb pärast seda, kui võtta arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks, allapoole taset 0,6 % SKPst. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, hinnatakse, et Hispaania vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära nõudele, kuid 2026. aastal on Hispaanial prognooside kohaselt mittevastavuse oht.** Seepärast soovib komisjon nõukogul kutsuda Hispaaniat üles tagama, et netokulud vastavad soovitatud ülemmäärale.

Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olnud reformide ja investeeringute suhtes leiab komisjon, et nende põhietappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprill 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Maksureformi ja maksusoodustuste reformi ning hariduse digipöörde kahte etappi hinnatakse taaste- ja vastupidavuskava viimase makse raames. Ajutise töövõimetus haldamise parandamiseks võetud meetmete puhul on enamik piirkondi kirjutanud alla partnerluslepingutele riikliku sotsiaalkindlustusinstituudiga, kuid vastastikuste kindlustusandjatega sõlmitavatele lepingutele on kirjutanud alla vaid kolm piirkonda ja kaks autonoomset linna. Seoses diplomite tunnustamisega on vastu võetud ja kehtestatud ministri määrus, millega kehtestatakse juhised välismaiste ülikoolide kvalifikatsioonide tunnustamise ja samaväärsuse hindamise menetluste haldamiseks. **Komisjon leiab, et üldiselt on Hispaania oma kohustused rahuldavalt täitnud.**

Horvaatia – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb üle 0,6 % SKPst, kui on võetud arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks. Samuti peaksid netokulud 2026. aastal kasvama prognooside kohaselt

⁶⁵ Komisjon võttis 22. mail 2026 vastu nõukogule suunatud soovitus aktiveerida Hispaania puhul kaitsekulutustega seotud riikide vabastusklausel, kuid soovitus ootab praegu nõukogus vastuvõtmist. Vastavuse hindamisel on eeldatud, et nõukogu aktiveerib Hispaania puhul riikide vabastusklausli.

nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb prognooside kohaselt üle nimetatud künnise, kui on võetud arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, hinnatakse, et Horvaatial oli 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusel oluline mittevastavus ning 2026. aastal on Horvaatial prognooside kohaselt olulise mittevastavuse oht.** Seepärast soovib komisjon nõukogul kutsuda Horvaatiat üles võtma netokulude kontrollimiseks meetmeid, et nende kasv vastaks soovitatud ülempiirile. Samas märgib komisjon, et Horvaatia valitsemissektori võla suhe SKPsse jääb 2025. aastal alla kontrollväärtuse 60 % ning valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võlg peaksid 2026. aastal olema vastavalt alla 3 % ja 60 % SKPst.

Küpros – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastavad kõrvalekalded on vastavalt üle 0,3 % SKPst ja 0,6 % SKPst. Samuti peaks netokulude kasv 2026. aastal ületama prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäära, kusjuures kõrvalekalle on vastavalt üle 0,3 % ja üle 0,6 % SKPst. Komisjon märgib samas, et eelarvepositsioon on 2025. aastal ülejäägis ja peaks prognooside kohaselt olema ülejäägis ka 2026. aastal. **Seepärast hinnatakse, et Küpros järgis stabiilsuse ja kasvu paktis sätestatud eelarvepoliitilisi kohustusi 2025. aastal ja järgib neid ka 2026. aastal.** Siiski prognoositakse, et netokulude kasv ületab soovitatud ülemmäära. Seepärast soovib komisjon nõukogul kutsuda Küprost üles tagama, et netokulud vastavad soovitatud ülemmäärale.

Läti – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. 2026. aastal ületab aastane netokulude kasv nõukogu soovitatud ülemmäära, samas kui kumulatiivne netokulude kasv jääb allapoole soovitatud ülemmäära. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ollakse hinnangus seisukohal, et Läti vastas 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusel ja vastab sellele prognooside kohaselt ka 2026. aastal.**

Kuna Läti valitsemissektori eelarve kavandatud puudujääk ületab 2026. aastal kontrollväärtuse 3 % SKPst, on Lätit hinnatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohases aruandes. Kõnealuses aruandes esitatud hinnangut silmas pidades on komisjon seisukohal, et kõiki asjakohaseid tegureid nõuetekohaselt arvesse võttes on Läti järginud eelarvepuudujäägi kriteeriumit. Läti eelarvesuundumusi hinnatakse uuesti 2026. aasta sügisel.

Leedu – netokulud kasvasid 2025. aastal nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb pärast seda, kui võtta arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks, allapoole taset 0,6 % SKPst. Samuti peaksid netokulud 2026. aastal kasvama prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Vastav kumulatiivne kõrvalekalle jääb 2026. aastal prognooside kohaselt üle 0,6 % SKPst, kui on võetud arvesse riikide

vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, hinnatakse, et Leedu ei vastanud 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusle ning 2026. aastal on Leedul prognooside kohaselt olulise mittevastavuse oht.** Seepärast soovitab komisjon nõukogul kutsuda Leedut üles võtma netokulude kontrollimiseks meetmeid, et need oleksid kasvu ülemmääraga vastavuses. Samal ajal märgib komisjon, et Leedu valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võla suhe SKPsse on 2025. aastal alla 3 % ja 60 % SKPst ning peaks prognooside kohaselt olema alla nende tasemete ka 2026. aastal.

Luksemburg – netokulude kasv ületab 2025. aastal prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäära, kusjuures kõrvalekalle on vastavalt üle 0,3 % ja üle 0,6 % SKPst. 2026. aastal peaks netokulude aastane kasv jääma alla soovitatud ülemmäära, samas kui kumulatiivne kasv ületab seda, kusjuures kumulatiivses arvestuses on kõrvalekalle vähem kui 0,1 % SKPst. **Seega hinnatakse, et Luksemburgil on 2025. aastal netokulude kasvu ülemmääraga oluline mittevastavus ja 2026. aastal on Luksemburgil prognooside kohaselt mittevastavuse oht, kuna esineb kumulatiivne kõrvalekalle suurusega 0,1 % SKPst.** Seepärast soovitab komisjon nõukogul kutsuda Luksemburgi üles võtma netokulude kontrollimiseks meetmeid, et nende kasv vastaks soovitatud ülempiirile. Samal ajal märgib komisjon, et Luksemburgi valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võla suhe SKPsse on 2025. aastal alla tasemeid 3 % ja 60 % SKPst ning peaks prognooside kohaselt olema alla nende tasemete ka 2026. aastal.

Madalmaad – vastavust netokulude kasvu vallas hinnati 2025. aastal nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitusel. 2026. aasta puhul on käesolevas hinnangus aluseks võetud täna komisjonis vastu võetud soovitus, mis tuleb veel nõukogus vastu võtta. 2025. aastal ületavad nii Madalmaade netokulude aastane kui ka kumulatiivne kasv nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitusel kehtestatud ülemmäära, kusjuures kõrvalekalle on vastavalt üle 0,3 % SKPst ja üle 0,6 % SKPst. 2026. aastal peaks netokulude kasv ületama prognooside kohaselt ülemmäära, mis on esitatud komisjonis täna vastu võetud nõukogu soovitusel ettepanekus, milles kiidetakse heaks Madalmaade muudetud keskpika perioodi kava. Seepärast **hinnatakse, et Madalmaadel on 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära soovitusel oluline mittevastavus ja prognoosi kohaselt on 2026. aastal mittevastavuse oht.** Seega soovitab komisjon nõukogul kutsuda Madalmaid üles pidama kinni nõukogu vastuvõetavas soovitusel esitatavatest netokulutuste kasvu ülemmääradest. **Samal ajal märgib komisjon, et Madalmaade valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võla suhe SKPsse on 2025. aastal alla tasemeid 3 % ja 60 % SKPst ning peaks prognooside kohaselt olema alla nende tasemete ka 2026. aastal.**

Portugal – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Samuti peaksid netokulud 2026. aastal kasvama prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Kui võtta arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks, peaks vastav kumulatiivne kõrvalekalle olema

mõlemal aastal alla 0,6 % SKPst. Komisjon märgib samas, et eelarvepositsioon on 2025. aastal ülejäägis ja peaks 2026. aastal olema tasakaalu lähedal. Seepärast **hinnatakse, et Portugal järgis stabiilsuse ja kasvu paktis sätestatud eelarvepoliitilisi kohustusi 2025. aastal ja järgib neid ka 2026. aastal.** Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, ületab netokulude kasv prognooside kohaselt siiski soovitatud ülemmäära. Seepärast soovitab komisjon nõukogul kutsuda Portugali üles tagama, et netokulud vastavad soovitatud ülemmäärale.

Sloveenia – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Samuti peaksid netokulud 2026. aastal kasvama prognooside kohaselt nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast suuremas ulatuses. Kui võtta arvesse riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust suuremate kaitsekulutuste tegemiseks, peaks vastav kumulatiivne kõrvalekalle olema 2025. aastal alla 0,6 % SKPst ja 2026. aastal üle 0,6 % SKPst. **Võttes arvesse riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, hinnatakse, et Sloveenia ei vastanud 2025. aastal netokulude kasvu ülemmäära nõudele ning 2026. aastal on Sloveenial prognooside kohaselt olulise mittevastavuse oht.** Seepärast soovitab komisjon nõukogul kutsuda Sloveeniat üles võtma netokulude kontrollimiseks meetmeid, et nende kasv vastaks soovitatud ülempiirile. Kui oluline mittevastavus leiab 2026. aasta eelarve täitmise andmete põhjal kinnitust, võib see tingida Sloveenia kohta võlakriteeriumi täitmise hindamiseks ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande esitamise.

Kuna Sloveenia valitsemissektori eelarve kavandatud puudujääk ületab 2026. aastal kontrollväärtuse 3 % SKPst, on Sloveeniat hinnatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohases aruandes. Seda hinnangut arvestades on komisjon seisukohal, et praeguses etapis puudub Sloveenia suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseks alus. Sloveenia eelarvesuundumusi hinnatakse uuesti 2026. aasta sügisel. Sloveenia 2026. aasta eelarveväljavaated on siiski endiselt väga ebakindlad. Kui usaldusväärset viisil ja õigeaegselt ei võeta piisavaid parandusmeetmeid, võib see tuua sügisel kaasa eelarvepuudujäägi kriteeriumi põhjal ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise.

Rootsi – netokulud kasvasid 2025. aastal nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses nõukogu soovitatud ülemmäärast väiksemas ulatuses. 2026. aastal peaks netokulude aastane kasv ületama prognooside kohaselt nõukogu soovitatud ülemmäära, kusjuures vastav kõrvalekalle peaks olema üle 0,3 % SKPst. Netokulude kumulatiivne kasv peaks siiski jääma alla soovitatud ülemmääraks. Seega **hinnatakse, et Rootsi on 2025. aastal netokulude kasvu soovitatud ülemmääraga vastavuses. 2026. aastal esineb Rootsil prognooside kohaselt oht, et netokulude aastane kasv on soovitatud kasvumääraga olulisel määral mittevastavuses, samas kui prognooside kohaselt vastab nõuetele kumulatiivne kasvumäär.** Seepärast soovitab komisjon nõukogul kutsuda Rootsit üles tagama, et netokulud vastavad soovitatud ülemmäärale. Samal ajal märgib komisjon, et Rootsi valitsemissektori eelarvepuudujääk ja valitsemissektori võla suhe SKPsse on 2025. aastal alla tasemeid 3 % ja 60 % SKPst ning peaks prognooside kohaselt olema alla nende tasemete ka 2026. aastal.

Tabel 3. Netokulude kasvu aastane ja kumulatiivne kõrvalekalle (% SKPst)

Netokulude kasvu aastane ja kumulatiivne kõrvalekalle (% SKPst)

Aastane kõrvalekalle		Kumulatiivne kõrvalekalle		Riikide vabastusklausel	Vabastusklausli kontrollaasta	Kumulatiivne kõrvalekalle, võttes arvesse vabastusklausli paindlikkust	
2025	2026	2025	2026			2025	2026
(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	(F)	(G)	(H)

Liikmesriik, mille suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust

0,1	-0,3	0,1	-0,2	Jah	2021	-0,5	-0,9
0,0	0,1	-0,3	-0,2	Ei	–	–	–
0,1	-0,1	0,0	-0,1	Ei	–	–	–
1,5	2,3	0,8	3,0	Jah	2021	0,0	1,9
-0,1	0,1	2,3	2,2	Ei	–	–	–
-0,3	-0,1	-0,3	-0,4	Jah	2021	-0,4	-0,7
0,9	-0,2	1,2	1,0	Jah	2021	-0,3	-0,5
-0,8	-0,3	-0,8	-1,0	Ei	–	–	–
-0,9	0,8	-1,9	-1,0	Jah	2021	-2,5	-1,6
-1,0	1,5	-1,0	0,5	Jah	2021	-1,6	-0,9

Muud liikmesriigid

2,1	0,2	2,1	2,2	Jah	2024	1,4	1,6
0,2	1,5	-1,4	0,1	Jah	2021	-1,7	-0,2
1,0	0,4	-0,6	-0,1	Jah	2021	-1,6	-1,5
-0,3	0,5	-0,3	0,3	Jah	2021	-0,7	-0,5
-2,0	2,8	-1,4	1,5	Jah	2021	-2,9	0,0
-0,5	-0,1	-0,5	-0,6	Ei	–	–	–
-0,3	1,5	-1,3	0,2	Jah	2024	-1,5	-0,2
0,4	0,6	0,1	0,7	Jah	2024	-0,1	0,4
1,8	0,3	1,4	1,6	Jah	2021	0,9	1,0
1,3	0,9	1,0	1,8	Ei	–	–	–
-0,4	1,2	-1,9	-0,6	Jah	2021	-2,6	-2,1
1,5	0,7	1,5	2,2	Jah	2021	0,3	0,7
1,3	-0,6	0,6	0,0	Ei	–	–	–
–	0,1	–	0,1	Ei	–	–	–
0,2	0,2	0,4	0,6	Jah	2021	0,4	0,6
1,4	1,2	0,5	1,7	Jah	2021	0,3	1,2
-0,9	1,0	-1,1	0,0	Ei	–	–	–

Tabel 3. (järg)

Aastane ja kumulatiivne kõrvalekalle (% SKPst) – varasemad soovitused[§]

	Aastane kõrvalekalle		Kumulatiivne kõrvalekalle		Riikide vabastusklausel	Vabastusklausli kontrollaasta	Kumulatiivne kõrvalekalle, võttes arvesse vabastusklausli paindlikkust	
	2025	2026	2025	2026			2025	2026
	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	(F)	(G)	(H)
IE	0,3	–	-0,1	–	Ei	–	–	–
N								
L	1,5	–	1,0	–	Ei	–	–	–
FI	-1,3	–	-1,5	–	Jah	2021	-2,5	–

Märkus. Positiivne (negatiivne) kõrvalekalle tähendab seda, et netokulude kasv ületab (jääb allapoole) nõukogu soovitatud ülemmäära. Liikmesriikide puhul, kelle kaitsekulutuste suhtes on aktiveeritud riikide vabastusklausel, on kõrvalekalle üle 0,6 % SKPst jämedas kirjas (tulbad G ja H). Ülejäänud liikmesriikide puhul on tulpades A–D esitatud kõrvalekalle jämedas kirjas juhul, kui need on üle 0,3 % SKPst (aastases arvestuses) ja üle 0,6 % SKPst (kumulatiivses arvestuses). Komisjoni hinnang netokulude vastavuse kohta põhineb täpsetel näitajatel. Käesolevas teatises on hindamise aluseks olevad arvnäitajad ümardatud ülevaatlikkuse huvides ühe kümnendkohani.

*Malta puhul soovitab komisjon nõukogul ülemäärase eelarvepuudujäägi otsuse tühistada. ^ Tulpade (E)–(H) puhul on eelduseks, et riikide vabastusklausel kaitsekulutuste tegemiseks on aktiveeritud. § Iirimaa, Madalmaade ja Soome puhul põhineb 2025. aasta hinnang nõukogu 2025. aastas jaanuari soovitusel.

Allikas. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoos ja komisjoni arvutused

Tabel 4. Valitsemissektori eelarvepositsioon, võlg ja SKP kasv

Valitsemissektori eelarvepositsioon, võlg ja SKP kasv

	Valitsemissektori eelarvepositsioon (% SKPst)			Valitsemissektori võlg (% SKPst)			SKP (Reaalkasv)		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Liikmesriik, mille suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust									
BE	-5,2	-5,2	-5,4	107,9	110,5	112,8	1,0	0,7	0,9
FR	-5,1	-5,1	-5,7	115,6	118,1	120,2	0,8	0,8	1,1
IT	-3,1	-2,9	-2,9	137,1	138,5	139,2	0,5	0,5	0,6
HU	-4,7	-6,2	-5,8	74,6	75,1	76,8	0,5	1,8	2,1
MT*	-2,2	-2,2	-2,1	46,4	46,2	46,2	4,0	3,7	3,6
AT	-4,2	-4,1	-4,1	81,5	83,4	84,9	0,6	0,6	0,9
PL	-7,3	-6,5	-6,3	59,7	64,5	68,3	3,6	3,5	2,8
RO	-7,9	-6,2	-5,8	59,3	61,6	63,4	0,7	0,1	2,3
SK	-4,5	-4,6	-5,4	61,4	63,7	66,9	0,8	0,8	1,5
FI	-3,4	-4,5	-4,6	88,5	91,2	93,1	0,2	0,8	1,4
Muud liikmesriigid									
BG	-3,5	-4,1	-4,3	29,9	32,3	35,5	3,1	2,5	2,2
CZ	-2,1	-2,8	-2,9	44,3	45,8	47,2	2,6	1,8	2,4
DK	2,9	0,9	0,5	27,9	27,0	26,2	2,9	1,9	1,8
DE	-2,7	-3,7	-4,1	63,5	65,8	68,0	0,2	0,6	0,9
EE	-2,0	-4,5	-4,8	24,1	26,9	30,5	0,6	1,6	1,7
IE	1,8	1,4	1,2	32,9	32,4	31,6	12,3	-1,2	3,4
EL	1,7	0,8	0,6	146,1	140,7	134,4	2,1	1,8	1,6
ES	-2,4	-2,4	-2,0	100,7	99,6	98,9	2,8	2,4	1,9
HR	-3,0	-2,9	-2,7	56,3	55,9	55,6	3,4	2,7	2,5
CY	3,4	2,1	2,5	55,0	50,4	45,5	3,8	2,3	2,7
LV	-2,5	-3,3	-4,3	46,9	48,8	53,8	2,1	1,4	1,6
LT	-1,8	-2,2	-2,7	39,5	44,6	48,4	2,9	3,0	2,1
LU	-2,0	-1,2	-1,5	26,5	29,2	30,2	0,6	1,6	2,0
NL	-1,6	-2,5	-1,9	44,4	46,9	47,0	1,8	1,0	1,1
PT	0,7	-0,1	-0,4	89,7	87,6	86,0	1,9	1,7	1,8
SI	-2,5	-3,3	-3,5	65,7	64,9	65,1	1,1	1,9	2,3
SE	-1,3	-2,8	-2,5	35,1	36,6	37,7	1,5	1,8	2,2

*Malta puhul soovitab komisjon nõukogul ülemäärase eelarvepuudujäägi otsuse tühistada. Allikas: komisjoni 2026. aasta kevadprognoos.

Tekstikast 5. Vastavushindamise meetoodika

Liikmesriik loetakse nõuetele vastavaks,⁶⁶ kui netokulude kasv⁶⁷ jääb allapoole nõukogu soovitatud ülemmäära. Kui kulude kasv on soovitatud kasvust suurem (st kõrvalekalle on positiivne), võrdleb komisjon kõrvalekalde suurust aastapõhise künnisega 0,3 % SKPst (vt tabeli XIX tulbad A ja B) ja kumulatiivse künnisega alates kava algusest 0,6 % SKPst (tulbad C ja D). Nendest künnistest allapoole jäävat positiivset kõrvalekallet käsitatakse mittevastavuse ohuna ning neid künniseid ületavat kõrvalekallet olulise mittevastavuse ohuna⁶⁸. Netokulude kasvu kriteeriumi järgimise hindamisel võtab komisjon arvesse ka liikmesriigi üldist eelarvepositsiooni, st kas see on tasakaalulähedane või ülejäägis või mitte.

Esimest korda pärast reformitud majanduse juhtimise raamistiku jõustumist on 2026. aasta kevadise eelarvehinnangu aluseks olnud komisjoni arvutused tehtud iga liikmesriigi puhul kontrollikontol sisalduvate eelarve täitmise andmete põhjal. Liikmesriigi kontrollikontol salvestatakse netokulude kasvu ülemmäära soovitusel kõrvalekalded alates nõukogu asjaomase soovitusel baasaastast nii aastases kui ka kumulatiivses arvestuses. Nende alusel jälgitakse ka ülemääraste eelarvepuudujäägi menetluse raames antud nõukogu soovitusel järgimist.

Nende liikmesriikide puhul, kelle kaitsekulutuste suhtes on aktiveeritud riikide vabastusklausel (tulp E), keskendutakse nõuete täitmise hindamisel kumulatiivsele muutusele ja kontrollitakse, kas positiivne kumulatiivne kõrvalekalle netokulude kasvu ülemmäärast on seletatav kaitsekulutuste suurenemisega võrdlusaastaga võrreldes (veerg F) kuni 1,5 % SKPst ajavahemikul 2025–2028. Kui kumulatiivset kõrvalekallet on võimalik põhjendada kaitsekulutuste suurenemisega võrdlusaastaga võrreldes (tulbad G ja H), loetakse liikmesriik nõuetele vastavaks.

⁶⁶ Komisjoni hinnang netokulude kasvu vastavuse kohta põhineb kontrollikonto täpsetel näitajatel. Käesolevas teatises on hindamise aluseks olevad arvnäitajad ümardatud ülevaatlikkuse huvides ühe kümnendkohani (vt tabel 3).

⁶⁷ Netokulude näitaja ja kontrollikonto analüüs on esitatud eelarvestatistika tabelites, milles on esitatud liikmesriikide eelarvepoliitika hindamise taustandmed (SWD(2026) 200 final, Brüssel, 3.6.2026).

⁶⁸ Määruse (EÜ) nr 1467/97 kohaselt peaks komisjon juhul, kui liikmesriigi valitsemissektori võlg ületab 60 % SKPst, tema eelarvepositsioon ei ole tasakaalulähedane või ülejäägis ning netokulude kasvu kõrvalekalle soovitatud ülemmäärast ületab 0,3 % SKPst aastas või 0,6 % SKPst kumulatiivselt, koostama ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande, milles hinnatakse vastavust võlakriteeriumile.